

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

*Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.*

III/2016
8. ročník

ROZHOVOR
S JOSEFEM
BAXOU

ODMĚNY EXEKUTORŮ
A INSOLVENČNÍCH
SPRÁVCŮ

EXEKUCE
A TRESTNĚPŘÁVNÍ
POSTIH NEMOVITOSTI

vydává Exekutorská komora
České republiky

ABY CIZÍ PROBLÉMY NEZNIČILY VÁŠ ŽIVOT

Přijďte si na poštu pro ověřený výpis
z Centrální evidence exekucí

V životě se může stát, že o svůj majetek či peníze přijdete nikoli vlastní vinou. Pokud vstoupíte do právního vztahu s někým, na koho je uvalena exekuce a Vy o tom nevíte, může Vám to způsobit značné komplikace a ztráty. Předejít jim lze tím, že si ověříte jeho aktuální situaci v **Centrální evidenci exekucí**.

Výpis z Centrální evidence exekucí můžete získat **na vybraných poštách**.

DOMEČEK Z KARET

JUDr. Roman Fiala

místopředseda Nejvyššího soudu

I když vím, že exekutorský svět dnes logicky žije řešením zásadních existenčních otázek, dovolím si obecnější úvahu. Jsem totiž přesvědčen, že konkrétní problémy a bitvy nevznikají nikdy bez obecného kontextu.

Zpočátku přirozená a v evropské kultuře tradiční ochrana slabších byla v posledních letech dovedena k absurdním výsledkům. Ze slabších se stali silnější a ze silnějších jsou slabší. Věřitelé se nemohou domoci plnění svých pohledávek, zatímco jejich dlužníci jsou chráněni, i když zcela svévolně odmítají platit své dluhy. Lékaři operují až poté, co si vytvoří právní alibi pro případné komplikace v léčbě. Učitelé jsou šikanováni a ponižováni žáky; brání-li se, jsou propuštěni. Rodiče jsou zcela bez prostředků proti i malým dětem, které pochopily, že nebudou-li poslouchat, nic se nestane.

Jaká je legitimita státní moci, když volební účast je stále menší a menší. Když státy nejsou organizovány podle morálně silných a organizačně přesvědčivých koncepcí a politické garnitury pouze „čtou voličům ze rtů“ nesplnitelná přání, aby ve volbách získávaly moc slibem splnění nesplnitelného.

Nesplnitelné a neracionální jsou stále častěji nejen sliby ekonomické nebo sociální, ale i legislativní a právní. Tvorba zákonů již není výsledkem politického a ideologického boje, ale jeho přímým nástrojem. Zákony nejsou tvořeny na základě společenské potřeby, neslouží k uvážlivé regulaci exaktně pojmenované potřeby organizace společenských vztahů, ale jsou vytvářeny k politické sebe prezentaci jednotlivých politiků. A to bez ohledu na negativní dopad neuvážených čistě populistických změn na vyváženost právního systému.

Evropské státy už dlouho svým právem popírají ústavami proklamovanou zásadu rovnosti všech občanů. Rovnost v právech je stále více nahrazována snahou „zařídít“ pro všechny stejné výsledky, bez ohledu na jejich schopnosti, znalosti i pracovitost. Pochopit se to dá, když jde o snahu o zachování sociálního smíru. Správné to však rozhodně není, když se legislativní popírání rovnosti stane nástrojem politického boje. Nástrojem k bezdůvodnému protěžování některých typů účastníků právních vztahů s jednoduchým cílem – zajistit si další „spokojené“ voliče. Bez povšimnutí přitom není na místě ponechat ani skutečnost, že nepřiměřená ochrana těch, kteří ochranu nepotřebují, demoralizuje nejen bezdůvodně chráněné, ale i celou společnost.

Právní řády demokratických států byly po staletí budovány jako katedrály, jejichž postupně se střídající stavitelé možná v detailech nevěděli, jak bude výsledné dílo vypadat, byli si však v každém okamžiku jisti, že budují katedrálu. Obávám se, že dnešní „stavitelé“ právních řádů velmi často nevědí, zda zrovna staví katedrálu, skladiště, supermarket, nebo jen „domeček z karet“.

OBSAH

ROZHOVOR	6 Novela vyhlášky je ukázkou bezradnosti a nedostatku koncepčního uvažování rozhovor s JUDr. Josefem Baxou, předsedou Nejvyššího správního soudu
ÚVODEM	9 Srovnání odměňování soudních exekutorů a insolvenčních správců JUDr. Lukáš Jícha
ČLÁNKY	15 Souběh exekučního řízení a trestněprávního postihu nemovitých věcí Mgr. František Janda Započtení v exekučním řízení Mgr. Michael Střelec Střet insolvence s exekucí Mgr. Jana Neuhäuserová Provedení exekuce vyklizením bytu bez bytové náhrady Mgr. Petr Hloch Přeshraniční vymáhání výživného v EU Mgr. Lenka Ochmannová, LL.M.
ZE ZAHRANIČÍ	38 Nový Civilný sporový poriadok a jeho vplyv na exekučné konanie JUDr. Patricius Baďura
JUDIKATURA	42 Z judikatury Ústavního soudu rubriku připravila Mgr. Ing. Lucie Mikmeková Judikatura v exekučních věcech rubriku připravil Mgr. David Hozman
ZPRÁVY Z KOMORY	50 Profesní profily nových soudních exekutorů Mgr. David Bolom, Mgr. Pavel Preus, Mgr. Jan Škarpa Aktuality Mgr. Petr Prokop Ustohal

ABSTRAKTY

JUDr. Lukáš Jícha

Srovnání odměňování soudních exekutorů
a insolvenčních správců

Autor se při srovnávání odměn soudních exekutorů a insolvenčních správců zaměřuje na základní rozdíly a přístup státu k těmto dvěma právními profesím. Dochází ke stanovisku, že je neakceptovatelné, aby stávající diskrepance přetrvaly a že je nezbytné, aby za tutéž práci byla určena stejná odměna.

Mgr. František Janda

Souběh exekučního řízení a trestněprávního
postihu nemovitých věcí

Článek je věnován analýze právní úpravy souběhu exekučního řízení a trestněprávních institutů umožňujících postih majetku. Analyzuje dopady zajištění majetku pro účely trestního řízení na probíhající řízení exekuční, s ohledem na postavení oprávněného a poškozeného. Věnuje se dopadům trestů a ochranných opatření postihujících majetek osoby, která je zároveň povinným v exekučním řízení, na práva věřitelů.

Mgr. Michael Střelec

Započtení v exekučním řízení

Záměrem je zhodnotit současnou právní úpravu započtení dle § 1982 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., Nového občanského zákoníku, a komparovat ji s minulou úpravou dle § 580 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., Občanského zákona, resp. dle § 358 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., Obchodního zákoníku, a dopady započtení na exekuční řízení. Výsledkem je popis změn mezi novou a starou úpravou a jejich dopadu na exekuční řízení v případech, kdy je soudnímu exekutorovi doručen ze strany účastníka řízení návrh na započtení.

Mgr. Jana Neuhäuserová

Střet insolvence s exekucí

Autorka se zaměřuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3182/2014, který konstatoval, že § 5 písm. a) a b) insolvenčního zákona a § 46 odst. 7 exekučního řádu jsou konkurenčními ustanoveními, přičemž zasáhl do ústavně zaručených práv soudního exekutora, a to do práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Porušení tohoto práva spatřuje autorka v tom, že soudní exekutor je stavěn do pozice běžného věřitele, aniž by byla vzata v úvahu specifičnost jeho postavení a činnosti či povaha nákladů.

Mgr. Petr Hloch

Provedení exekuce vyklizením bytu
bez bytové náhrady

Odborná práce se zaměřuje na provedení exekuce vyklizením bytu bez bytové náhrady. Při tomto způsobu se nuceně realizuje a vykonává exekuční titul, který zpravidla ukládá povinnému nejenom povinnost nepeněžitěho charakteru (vyklizení), ale i povinnost peněžitěho charakteru (úhrada nákladů nalézacího řízení). Lze tedy hovořit o provedení nuceného výkonu, který kombinuje prvky jak peněžitěho, tak nepeněžitěho plnění.

Mgr. Lenka Ochmannová, LL.M.

Přeshraniční vymáhání výživného v EU

Stat' pojednává o možnosti nařízení exekuce u rozhodnutí, které se dají subsumovat pod Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností. Nařízení rozděluje rozhodnutí na dvě skupiny. Do první patří rozhodnutí, která byla vydána v jakémkoliv členském státě EU a tento stát je zároveň signatářem Haagského protokolu. Druhou možností je situace, kdy rozhodnutí vydal členský stát EU, který však není signatářem Haagského protokolu.

NOVELA VYHLÁŠKY JE UKÁZKOU BEZRADNOSTI A NEDOSTATKU KONCEPČNÍHO UVAŽOVÁNÍ

rozhovor s JUDr. Josefem Baxou,
předsedou Nejvyššího
správního soudu

připravila redakce

Nejvyšší správní soud (NSS) se kriticky vyjádřil k novele vyhlášky Ministerstva spravedlnosti na snížení odměn soudních exekutorů. Jak má podle předsedy Josefa Baxy vypadat férovější prostředí v oblasti exekucí? A co je nového na NSS?

Jak jste trávil léto? Vyřizováním pracovních restů, nebo odpočinkem?

Soudní prázdniny, jak známo, stále nejsou zavedeny a resty mě provázejí celý život. Takže léto se v tom nelišilo. Spíš jsem se snažil splnit alespoň některé „domácí úkoly“, pomoci starým rodičům a užít si pár dnů s celou velkou rodinou a malým vnukem u moře. A to se vydařilo.

Co teď na NSS aktuálně řešíte?

Ani ve čtrnáctém roce své existence není soud dobudován. A nebude zřejmě nikdy. Jen v letošním roce nás opouštějí čtyři soudci a mou povinností je najít nové kandidáty, vystavit je vnitřní a vnější diskusi, prosadit jejich příchod a zařadit je do týmu soudců tak, aby vlastně nikdo změny „nepoznal“.

Zvyšuje se nápad věcí zahajovaných u NSS?

Soud si postupem času získal obecný respekt a důvěru. Daní za to je, že dostáváme stále složitější případy a jak účastníci řízení, tak širší veřejnost očekávají, že budou posouzeny kompetentně, spravedlivě a v rozumném čase.

Jaká je průměrná doba vyřízení věci?

Ve většině případů rozhodujeme do dvou až tří měsíců. Některé případy trvají déle, ale snažíme se délku trvale zkracovat. Prostě, aby řízení trvalo jen tak dlouho, jak je to nezbytné. Uvědomujeme si, že cestě k nám předchází zpravidla dva stupně správního řízení a řízení před krajským soudem. I když reálně v konkrétní věci ovlivníme jen ten konec, kvalitní judikaturou můžeme přispět i ke zlepšování celého systému. Ideálem, k němuž bychom se měli postupně dostat, je, aby se to celé odehrálo maximálně během jednoho roku.

V průběhu léta NSS vypracoval připomínky k vyhlášce Ministerstva spravedlnosti k odměňování exekutorů. V čem tento návrh považujete za nekonceptní?

Je ukázkou bezradnosti a nedostatku koncepčního uvažování. Za 15 let od přijetí exekučního řádu jsme se dočkali více než 40 novel organizačních, kompetenčních i procesních ustanovení (a celé řady dalších nerealizovaných nápadů), v nichž jen stěží lze vysledovat nějakou linii zlepšování původně zavedeného, možná nedokonalého modelu. Očekával bych (při vědomí rozdílnosti pohledů jednotlivých aktérů), že bude hledán průnik vedoucí k řádnému zajištění nuceného výkonu rozhodnutí v podmínkách spravedlivého procesu. Že při zjišťování nedostatků dosavadního systému se nebudou zaměřovat příznaky a příčiny. Že se na to půjde z úplně jiného konce. Vyjasní se postavení a vzájemné vztahy Komory, ministerstva, soudů, a to jak institucionálně a kompetenčně, tak procesně. Zkušeností a poznatků o fungování exekucí máme přece všichni dost. Při opakovaném čtení odůvodnění návrhu vyhlášky jsem však získal pocit, že avizované přínosy spíše nenastanou a pokud, tak budou zcela marginální. A o negativních dopadech jsem se tam vlastně nedočel nic, ačkoliv na riziko jejich vzniku upozorňuje v legislativním procesu řada významných připomínkových míst.

Nedává tím stát najevo, že vymahatelnost práva, kterou přenesl na soukromé subjekty, nevnímá jako svou prioritu?

Stát by měl dbát na to, aby průchod právu byl dán stejně bez ohledu na to, v jaké proceduře či jaké institucionální podobě se odehrává. Jde přece vždycky o výkon veřejné moci. Preferovat na jedné straně či ostrakizovat na straně druhé jednotlivé aktéry zajišťující vymáhání práva není v podmínkách právního státu přijatelné. To je právě projev nedostatku koncepčního uvažování a zřejmého nedostatku kontinuity v přístupu legislativy i exekutivy. Přijetím exekučního řádu bez řádně zajištěného státního dohledu stát „pustil věci ze řetězu“. Před několika roky jako odpověď

na (ne)fungování Exekutorské komory Komoru prakticky kompetenčně vyprázdnil, posílila role ministerstva, kárné řízení bylo přeneseno na NSS. Procesně ovšem pod heslem odbřemenění soudů přebrali soudní exekutoři řadu kompetencí. Nyní slyším opět o chystaném otočení kormidlem zpět směrem k soudům. Nevím, co si o tom myslet.

Očekáváte, že snížením exekučního tarifu dojde k vyřešení dnešní tristní situace mnohých dlužníků?

Nepodceňuji situaci mnohých dlužníků, ale příčinou zde opravdu není současná podoba exekučního tarifu. Tady bychom se museli zamyslet mnohem širěji nad právním rámcem, v němž dochází k tak masivnímu zadlužování zejména některých skupin obyvatelstva, nad sociálními, ekonomickými, demografickými faktory. A také nad chováním těch, kteří půjčují...

Může vůbec jakákoliv legislativa vyřešit celospolečenský problém zadlužování?

Obecně platí, že ne. Legislativní optimisté si to možná myslí, ale pravý opak je pravdou. Nejen že nová legislativa tento problém nevyřeší, ale často jej ještě zhorší. Dochází k dalšímu zahušťování a znepřehledňování právního řádu, jeho permanentnímu pohybu, nestabilitě a dalšímu odcizování práva. Tím ale neříkám, že by se nemělo dělat nic. Jen správně odlišovat ony příznaky a příčiny a podle toho volit odpovídající řešení. Některá z nich mohou být i legislativní.

Dá se odhadnout reálný dopad avizované vyhlášky?

Zdá se mi, že může vést k postupné monopolizaci silnějších hráčů v důsledku zániku některých menších úřadů.

Je podle Vás návrh v souladu s proporcionalitou přístupu ke všem právnickým profesím?

To si nedovolím hodnotit, v čem by měl být přístup proporcionalní, ale faktem zůstává, že by nikdo neměl být paušálně „otloukánkem“, na něhož se svalí všechny problémy. Bez ohledu na to, jestli to budou jednou soudci, příští advokáti a jindy třeba státní zástupci či soudní exekutoři. Všichni máme výkon svých funkcí svázán mnoha povinnostmi a zákazy, včetně jasně definované kárné odpovědnosti. Je to tak správně a je třeba odpovědnost v konkrétních případech vyvozovat. Ale nepaušalizovat.

Když jste prezentoval své názory na onu novelu, neměl jste obavy z kritiky veřejnosti za to, že se svým způsobem zastáváte soudních exekutorů?

Jsem zvyklý prezentovat názory tak, jak si to myslím, bez ohledu na to, jestli mě bude někdo chválit, nebo kritizovat. Ostatně, v minulosti jsem se kriticky vyjadřoval i na adresu exekutorů.

Jak všeobecně hodnotíte komunikaci Ministerstva s právníckou obcí? Jsou návrhy předkládány až po dostatečné vzájemné diskusi?

Věcná diskuse by měla předcházet jakémukoliv legislativnímu řešení. Ukáže totiž jeho (ne)zbytnost, (ne)potřebnost, (ne)účelnost či (ne)správnost. Někdy mám pocit, že nejprve se napíšu paragrafy, a pak se začíná diskutovat. Je jasné, že obsah diskuse je tím negativně ovlivněn. Nikdo by neměl být stavěn před hotovou věc, je to výraz partnerské neúcty. A co jiného než partnerský vztah by měl být vidět mezi ministerstvem a právníckou obcí?

Vznikla někdy v minulosti podobná situace v komunikaci mezi právníckou profesí a resortem?

Osobně znám všechny ministry spravedlnosti od roku 1990. Úroveň komunikace byla různá. Také někdy žádná, buď proto, že se nedělalo nic, nebo se přijímala silová řešení a případným oponentům se nasazovala „psí hlava“. Dnešní komunikace v tomto srovnání nepatří mezi nejhorší. Popisujeme všichni hory papírů a posíláme si je navzájem. Jen mám někdy pocit, že tvůrci chystaných řešení jsou příliš tvrdohlaví a jejich adresáti či kritici zase příliš zakopaní v zákopech. Vzájemně se podezříváme z nekalých úmyslů, neposloucháme jeden druhého a zapomínáme přitom na společnou odpovědnost za fungování celého systému. Justice se možná vyznačuje větší skepsí i proto, že už nejrůznějších „nápadů“ a „reform“ zažila nepočítaně a při své institucionální paměti a kontinuitě zažila i jejich dopady v době, kdy nadšení nositelé nových myšlenek už byli dávno pryč... A má svou vlastní zkušenost z výsledku střetu politických a věcných argumentů, dostanou-li se do vzájemného rozporu.

Řekl jste, že by se spíše než tarif měly řešit problémy v exekuční oblasti komplexně. Neměla se s nimi vypořádat už poslední velká novela exekučního řádu?

Nechci, aby to vyznělo lacině – komplexní řešení. Ale jestli šaty, které jsme si koupili před patnácti lety, byly už od té doby 46krát v opravě (doplňte si auto, byt nebo něco jiného), je otázkou, jestli

není čas na to, abychom s využitím všech zkušeností přestali v jejich neustálém přešívání a opatřili si nové.

Nastavila tato novela alespoň kvalitnější pravidla pro kárná řízení se soudními exekutory? Jak se projevila v kárné praxi?

Myslím, že kárná praxe příslušných senátů působících na NSS ukazuje, že problém není v první řadě v právní úpravě kárné odpovědnosti, ale v rozdílné kvalitě kárných žalob podávaných jednotlivými kárnými žalobci a celkově v úrovni státního dohledu nad soudními exekutory. Formálně je těch „dohlížitelů“ dost, ale nejsem si jist, zda ten dohled (zejména předsedové soudů) mohou za současného uspořádání působnosti exekutorů v celé republice vykonávat efektivně.

Již více než deset let podporujete zřízení soudcovské rady. Myslíte si, že k jejímu zřízení vůbec někdy dojde a co je důvodem, že tato myšlenka je tak špatně politicky průchodná?

To je otázka na samostatný a dlouhý rozhovor. Nebudu teď rozsáhle popisovat, co by měli udělat „ti druzí“. Omezím se jen na konstatování, že justice sama nebyla dosud schopna srozumitelným způsobem přesvědčit společnost, že radu potřebuje. Ta společnost, ne justice. Kvůli ochraně nezávislého a nestranného rozhodování a kvůli efektivnímu výkonu soudnictví. Aby každý jednatel získal trvalý pocit, že jsou tím vytvořeny na ústavní úrovni dostatečné mechanismy a záruky, které jsou předpokladem k tomu, aby soudy mohly plnit své společenské poslání, tedy poskytovat ochranu právům.

Pořád Vás baví být předsedou NSS? A jaké teď máte cíle?

Ano, i po těch více než 13 letech. Snad ještě nejsem úplně vyčichlý a unavený, jak předsedy soudů charakterizoval jeden z bývalých ministrů spravedlnosti při prosazování jejich omezeného funkčního období (smích). Soudce nemůže být sám se sebou nikdy spokojen. Mnoho se stále učím a zjišťuji, že toho tolik nevím, co bych měl znát. Nejen z práva a možná více než z práva. Mám kolem sebe řadu skvělých a inspirativních lidí. Soud je především vizitkou jejich práce. Snažím se, aby jich přibývalo. Na NSS i v celé justici.

SROVNÁNÍ ODMĚŇOVÁNÍ SOUDNÍCH EXEKUTORŮ A INSOLVENČNÍCH SPRÁVCŮ

JUDr. Lukáš Jícha
soudní exekutor
Exekutorského úřadu Přerov

V současné době soudní exekutoři čelí ze strany našeho gesčního ministerstva faktické existenční hrozbě představené veřejně prezentovaným záměrem zásadního snížení odměn soudních exekutorů, jednak přímo snížením sazby odměn v exekučním tarifu, jednak nepřímo následnou, v zásadě revoluční novelou exekučního řádu.¹ Děje se tak v době, kdy jen za poslední rok svoji činnost ukončilo nebo na základě žádosti o odvolání v brzké době ukončí již 11 % z celkového počtu soudních exekutorů. To je na profesní organizaci sdružující 157 soudních exekutorů alarmující údaj.

Naproti tomu nelze pominout fakt, že zatímco soudním exekutorům nebyly odměny od roku 2001 nikdy zvýšeny,² insolvenčním správčům byly v roce 2014 zásadně navýšeny s odůvodněním na rostoucí nároky na výkon jejich profese.³ Za neuvážený považují výrok ministra spravedlnosti Roberta Pelikána, který tvrdí, že se soudním exekutorům nejvíce vyplatí vymáhat drobné dluhy.⁴ Buď neznale, či zcela záměrně zkresluje podstatná fakta, neboť za náš zisk označuje hrubý příjem z úspěšné exekuce, aniž by zohlednil, že na vymožení pohledávky jsou vynaloženy nemalé náklady, že při

¹ Návrh zákona má mimo jiné znovu učinit z exekučních soudů místo pro podávání exekučních návrhů, omezit možnost výběru soudního exekutora na okruh exekutorů proti povinnému již pověřených, zavést povinné zálohy na náklady exekuce či povinnost soudního exekutora podávat insolvenční návrh proti povinnému, dospěje-li k závěru, že povinný je v úpadku.

² Příjmy soudních exekutorů byly v uplynulých 15 letech naopak snižovány jednak přímými zásahy do exekučního tarifu zavedením lhůt k dobrovolnému plnění se snížením odměn o 50 %, redukcí základu pro výpočet odměny, negativní novelizací provedenou Ústavním soudem a především nepřímo zásadními novelizacemi občanského soudního a exekučního řádu, v důsledku nichž nejen, že soudním exekutorům přibyla značná část agendy dříve vykonávaná soudy, ale také došlo k zesložitění nebo odebrání těch nástrojů, které kdysi vedly k vymožení pohledávky, tedy byly zdrojem příjmů soudního exekutora v podobě vymožených nákladů exekuce.

³ Blíže viz důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb.

⁴ Němec, Jan: *Pelikán vs. Exekutoři*, Ekonom, 25. 8. 2016 s. 34.

dobrovolném plnění jsou náklady exekuce poloviční a že jím zmíněné justiční pohledávky jsou pohledávkami daňovými, které jsou při srážkách ze mzdy přednostní a uspokojují se před ostatními pohledávkami. Rovněž nezmiňuje výrazný počet exekucí vedených soudními exekutory ve prospěch oprávněného Ministerstva spravedlnosti, v nichž hlavní podmínkou pro účast ve výběrovém řízení bylo, aby soudní exekutor po oprávněném nepožadoval ani zálohu, ani náklady bezvýsledné exekuce, přestože jsou pak tato řízení pro soudní exekutory ztrátová.

Předmětem tohoto článku v žádném případě není projevit jakékoliv antipatie vůči insolvenčním správčům ani snaha dosáhnout snížení jejich odměn, ale věcná obhajoba pozic soudních exekutorů s upozorněním na zásadní rozdíly v odměňování a především v přístupu k odměňování soudních exekutorů a insolvenčních správců.⁵ Na jednotlivých příkladech pak ukáží, že odměny soudních exekutorů zdaleka nepatří k nejvyšším.

Postavení soudního exekutora a insolvenčního správce

Postavení soudního exekutora a insolvenčního správce by v praktické i teoretické rovině mělo být v zásadě stejné. Oba jsou podnikateli, jejich činnost i příjmy z ní jsou regulovány obecně závaznými předpisy a přístup k profesi je regulován.⁶ Rozdíly tu však jsou a jsou propastné.

Soudní exekutor je v exekučním řízení oprávněn vykonat všechny úkony, které občanský soudní řád a další předpisy

svěřují soudci, vykonavatelé nebo jinému zaměstnanci soudu.⁷ Ústavní soud vyslovil základní premisu, že „*exekutor vystupuje při své činnosti v postavení podnikatele podle obchodního zákoníku*“, čemuž odpovídá coby „*základní charakteristika postavení podnikatele soustavná činnost prováděná za účelem dosažení zisku a ve vztahu k oprávněnému na vlastní riziko*“. Exekutor pak „*má z úspěšného provedení exekuce zisk (odměnu), ale současně nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostatečně uspokojen oprávněného, ale i nákladů exekuce*“, přičemž toto riziko nelze bezdůvodně přenášet na osobu oprávněnou.⁸

Ústavní soud ve své judikatuře opakovaně označil postavení insolvenčního správce jako postavení orgánu veřejné moci (viz hlediska vymezující pojem veřejnoprávního orgánu: veřejný účel, způsob ustavení a pravomoc), který autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech věřitelů, kteří se nenacházejí v rovnoprávném postavení s insolvenčním správcem, obsah rozhodnutí nezávisí na jejich vůli. S tím, že má právo na legitimní očekávání,⁹ že v případě, že výše peněžních prostředků získaných z majetkové podstaty neumožňuje

⁷ Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2006, s. 755.

⁸ Srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 150/04.

⁹ Ochrana legitimního očekávání jakožto integrální součástí základního práva podle čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě by měla nalézt reflexi v jednotlivých normách podústavního práva, resp. v jejich výkladu, který podávají obecné soudy, jež jsou k ochraně základních práv zavázány ustanovením čl. 4 Ústavy. Proto musí být přijat takový výklad, který šetří smysl a podstatu základního práva (legitimního očekávání). Jinak řečeno, „legitimní očekávání nepůsobí bezprostředně mezi subjekty občanskoprávních vztahů, nýbrž jde o ústavním pořádkem jednotlivcům garantované základní právo, které v daném případě působí ve vztahu jednotlivce vůči obecným soudům, tj. státní moci. Soudy jsou pak zavázány (čl. 4 Ústavy) poskytovat tomuto základnímu právu ochranu cestou interpretace a aplikace příslušných norem jednoduchého práva“ (náleží sp. zn. IV. ÚS 763/05 ze dne 11. 4. 2006, N 82/41 SbNU 79).

⁵ Srov. Insolvenční správci: Skvělý byznys v závětrí, FaktorS, 14. 7. 2016, str. 18.

⁶ Srov. Kasíková, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2 an.

jejich plné uspokojení, budou uspokojeny z prostředků státu,¹⁰ když právo na jejich uspokojení vyplývá z právního předpisu.¹¹

Náhrada nákladů řízení skončených pro nedostatek majetku

Exekuční řád de lege lata přiznává při zastavení exekuce pro nemajetnost povinného exekutorovi nárok na náhradu nákladů exekuce vůči oprávněnému.¹² Za exekuční činnost mu pak náleží minimální odměna ve výši 3000 Kč.¹³ Ústavní soud toto pravidlo v zásadě negoval, když konstatoval, že k náhradě nákladů bezvýsledné exekuce má být zásadně zavazován nemajetný povinný, zatímco oprávněný jen ve výjimečných případech.¹⁴

Insolvenční zákon insolvenčnímu správci v konkursu přiznává nárok na odměnu z přezkoumaných přihlášek a odměnu z výtěžku zpeněžení. Insolvenční soud má možnost odměnu jak snížit, tak i zvýšit.¹⁵ Minimální odměna v konkursu činí

45 000 Kč. Nárok na uspokojení odměny se insolvenčnímu správci primárně přiznává k uspokojení z majetkové podstaty (z dlužníkovy majetku).

Co do účinku tak dnes oba předpisy stanoví totéž – náklady bezvýsledného řízení má zásadně hradit dlužník.¹⁶ Na rozdíl od soudního exekutora je však postavení insolvenčního správce výrazně upevněno zárukou hrazení nákladů státem,¹⁷ nebudou-li tyto uhrazeny z majetkové podstaty. Postavení insolvenčního správce bylo výrazně posíleno novelou č. 294/2013 Sb.¹⁸ Výše uvedené pak v praxi navozuje stav, v němž soudní exekutor při zastavení exekuce pro nemajetnost povinného žádné náklady exekuce nahrazeny nedostane, zatímco insolvenční správce obvykle může počítat s náhradou nákladů v řádu desítek tisíc korun. Výjimkou nejsou ani případy, kdy výsledkem insolvenčního řízení bylo jen uspokojení nároků insolvenčního správce výrazně převyšující jeho skutečné hotové výdaje.¹⁹

Výpočet odměny při zpeněžení majetku

V případě, že v řízení došlo ke zpeněžení dlužníkovy majetku, soudní exekutor do základu pro výpočet odměny nezapočítává své náklady exekuce a musí výpočtový základ

¹⁰ Srov. Kozák, J.; Budín, P.; Dadam, A.; Páchl, L. Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013, s. 94.

¹¹ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01, publikovaný pod č. 403/2002 Sb.), shodně též náleží Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10.

¹² Srov. § 89 exekučního řádu.

¹³ § 11 odst. 2 vyhl. č. 330/2001 Sb.

¹⁴ Srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2016 sp. zn. Pl. ÚS-st.23/06.

¹⁵ V reakci na usnesení Nejvyššího soudu ČR 29 NSČR 27/2010-B-33 MSPH 77 INS 8029/2009 ze dne 29. 10. 2010, které připustilo moderační právo soudu, pokud jde o výši odměny insolvenčního správce v tzv. nulovém konkursu formou snížení i zvýšení, došlo k novelizaci insolvenčního zákona a posílení postavení insolvenčního správce ve prospěch faktické nezpochybnitelnosti odměny ve výši 45 000 Kč, když tato odměna je mu paralelně kryta dvěma tituly: buď přezkoumáním alespoň jedné přihlášky, nebo alespoň nějakým zpeněžením části majetkové podstaty.

¹⁶ Usnesení o zastavení exekuce se tak stává exekučním titulem pro další exekuci. Dobytnost pohledávky soudního exekutora na náhradu nákladů exekuce na dlužníkovy, vůči němuž byla vedena bezúspěšně exekuce, je však fakticky nulová.

¹⁷ Srov. § 38 insolvenčního zákona a § 8 odst. 1 a 2 vyhl. č. 313/2007 Sb. ve znění účinném od 1. 1. 2014.

¹⁸ Blíže viz důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb.

¹⁹ Ve věci KSOS 14 INS 847 / 2014 insolvenční správce vymohl 31 542,27 Kč, které zcela spotřeboval na vlastní odměnu a celkem vyúčtoval náklady ve výši 81 450,00 Kč. Věřitelům se z majetkové podstaty nedostalo žádného plnění. Kdyby stejnou částku vymohl soudní exekutor, pak by mu náležely náklady exekuce ve výši 8446 Kč a zbytek by připadl oprávněnému.

redukovat o náklady exekuce. Ovšem po poslední novele vyhlášky č. 313/2007 Sb., účinné od 1. 1. 2014,²⁰ insolvenční správce určuje svoji odměnu z celého výtěžku. Do základu pro výpočet odměny tak započítává i svou odměnu včetně daně z přidané hodnoty.²¹

V roce 2014 došlo k podstatnému zvýšení odměn při zpeněžení nezajištěného majetku dlužníka, kdy z výtěžku do 500 000 Kč insolvenční správce odečítá odměnu 25 % zvýšenou o DPH 21 %, ne vždy jde o náročnou činnost a ne vždy je insolvenční řízení provedeno v zájmu věřitelů.²²

Příklad: Při vymožení částky 300 000 Kč jsou náklady insolvenčního řízení více než dvojnásobné. Soudní exekutor si z vymožené částky ponechá 16,56 % a insolvenční správce si ponechá 31,66 %.

Zvýšení procentuální odměny insolvenčních správců a zjednodušení výpočtu odměny opuštěním výpočtového vzorce, které vede ke zvýšení základu pro výpočet odměn insolvenčních správců, je²³ odůvodněno jako „zřetelná snaha zákonodárce o zjednodušení výpočtu odměny insolvenčního správce, stejně jako její postupné navyšování, což odpovídá narůstajícím kvalifikačním požadavkům potřebným pro výkon funkce insolvenčního správce.“²⁴

Za situace, kdy soudní exekutor dnes v exekučním řízení vykonává většinu agendy do roku 2009 vykonávanou soudy, si lze klást otázku, z jakého důvodu Ministerstvo spravedlnosti nikdy nezohlednilo, že vůči soudním exekutorům za posledních 15 let nepochybně samo navýšilo nároky na odbornou, personální i materiální vybavenost jejich exekutorských úřadů, a současně volá po dalším snížení odměn.

Srovnání v otázce náhrady hotových výdajů

V exekučním i insolvenčním řízení má soudní exekutor i insolvenční správce vedle nároku na odměnu i nárok na náhradu hotových výdajů. Soudní exekutor je může uplatnit buď paušálně, nebo ve výši skutečných hotových výdajů.²⁵ Tento paušál je možné v každém exekučním řízení uplatnit jen jednou za celé řízení bez ohledu na délku jeho trvání.

Insolvenční správce v oddlužení rovněž uplatňuje hotové výdaje v paušální částce, rozdíl však je, že tento paušál s délkou řízení narůstá. Přitom při plnění splátkového kalendáře se činnost správce omezuje jen na sledování plnění splátkového kalendáře, podávání zpráv insolvenčnímu soudu o průběhu oddlužení a vyplacení plnění věřitelům. Vedle těchto administrativních či mzdových výdajů insolvenčnímu správci v porovnání se soudním exekutorem žádné hotové výdaje nevznikají. Není pochyb o tom, že insolvenční správce v oddlužení nemusí činit žádné kroky k pátrání po majetku dlužníka, neboť dlužník svůj majetek označil již v insolvenčním návrhu a při oddlužení plněním splátkového kalendáře ke zpeněžení majetkové podstaty až na zajištěný majetek nedochází.

Přitom soudní exekutor takové výdaje musí hradit z odměny. Bude-li exekuce prováděna srážkami ze mzdy, může trvat běžně pět a více let. Je pak otázkou, co při stejné délce řízení odůvodňuje je 2,57násobné zvýhodnění paušální náhrady hotových výdajů insolvenčního správce. Je-li naše paušální náhrada hotových výdajů vysoká, pak ji v úvodní fázi exekuce snížíme s tím, že v dalších měsících či letech adekvátně poroste nad dnes stanovenou částku. Srovnání hladin s insolvenčními správci a zavedení „paušální částky za výplatu vymoženého plnění“ je na místě.

Ještě propastnější rozdíly nalezneme na úseku uplatňování skutečných hotových výdajů, které může uplatnit soudní exekutor a insolvenční správce. Zatímco ve všech odvětvích podnikání běžně outsourcovatelné náklady na licence, vedení a správu účetnictví a daňové poradenství, nájem skladu, archivaci a skartaci musí soudní exekutor zahrnout a pokrýt z odměny, když „jde o běžné činnosti zahrnuté pod exekuční činnost“,²⁶ tudíž o ně krátí svůj zisk, insolvenční správce o tyto náklady navyšuje hotové výdaje a jeho odměna se mu nesnižuje.²⁷

Vzhledem k tomu, že jde o běžnou praxi a že takto vyčíslené hotové výdaje jsou insolvenčním správcům schvalovány insolvenčními soudy, nejde ze strany správců o žádný exces, ale o obecně zavedenou praxi. Nelze pominout ani skutečnost, že zatímco rozhodovací činnost, odstraňování vad podání,

²⁰ Vyhláška č. 398/2013 Sb.

²¹ Tomáš, Michal, Výpočet odměny insolvenčního správce v konkursu, <http://www.epravo.cz/top/clanky/vypocet-odmeny-insolvencniho-spravce-v-konkursu-95710.html>, (online), cit dne. 30. 8. 2016.

²² V řízení vedeném u Krajského soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. KSCB44INS16015/2014 obdržel insolvenční správce od soudního exekutora částku 373 112 Kč a v souladu s § 1 vyhl. č. 313/2013 Sb. vyúčtoval náklady ve výši 113 001,42 Kč s tím, že věřitelé obdrží jen 260 110,58 Kč. Zpeněžení přitom spočívalo v postupu soudního exekutora podle § 46 odst. 7 exekučního řádu. Soudní exekutor by při použití exekučního tarifu mezi věřitele rozdělil daleko vyšší částku.

²³ Odměna se tak počítá z vyšší částky.

²⁴ Tomáš, Michal, Výpočet odměny insolvenčního správce v konkursu, <http://www.epravo.cz/top/clanky/vypocet-odmeny-insolvencniho-spravce-v-konkursu-95710.html>, (online), cit dne. 30. 8. 2016.

²⁵ Srov. § 13 odst. 1, odst. 9 vyhl. č. 330/2001 Sb.

²⁶ Srov. § 1 odst. 3 vyhl. č. 330/2001 Sb. a § 13 odst. 1 vyhl. č. 330/2001 Sb.

²⁷ Kupříkladu v insolvenční věci vedené u Krajského soudu v Ostravě pod KSOS34INS3030/2011 insolvenční správce do hotových výdajů zahrnul bankovní poplatky, archivaci účetnictví ve výši 95 000 Kč, zpracování účetnictví ve výši 32 000 Kč, náklady na právní zastoupení ve výši 1692 Kč, účetní program a licenci 15 297 Kč a zpracování účetnictví k ukončení konkursu 1200 Kč. Obdobně lze vyčíst v insolvenčních řízeních KSOS 36 (13) INS 3462/2012; KSPA48INS13782/2010; KSBR32INS309/2009. Žádný z těchto výdajů by soudnímu exekutorovi nebyl uznán jako hotový výdaj spojený s exekučním řízením a všechny by je musel pokrýt z odměny, neboť „souvisí s provozováním exekutorského úřadu“.

Srovnání jednotlivých složek nákladů*			
	Soudní exekutor dnes	Soudní exekutor od 1. 1. 2017**	Insolvenční správce
Minimální odměna	3 000 Kč	2 000 Kč	45 000 Kč
Hrazení nákladů státem	NE	NE	ANO
Poskytnutí zálohy na náklady řízení státem	NE	NE	ANO
Odměna za přezkum přihlášky pohledávky	NE	NE	V konkursu 1 000 Kč za přihlášku; nejméně 45 000 Kč a nejvýše 1 000 000 Kč.
Základ pro výpočet odměny	Vymožené plnění bez nákladů exekuce a nákladů oprávněného.	Vymožené plnění bez nákladů exekuce a nákladů oprávněného.	Konkurs: výtěžek zpeněžení určený k vydání věřitelům i částku připadající na odměnu insolvenčního správce. Oddlužení plněním splátkovým kalendářem: pevná měsíční částka bez ohledu na výši úhrad
Sazba odměny	Základní odměna 15 % z plnění určeného k vyplacení oprávněnému až do 3 000 000 Kč, následně redukce.	10% z vymoženého plnění do – 50 000 Kč, následně 15 % zplnění určeného k vyplacení oprávněnému až do 3 000 000 Kč, následně další redukce.	Při konkursu nebo oddlužení zpeněžením majetkové podstaty 25 % z výtěžku zpeněžení do částky 500 000 Kč, následně 20 % až do 1 mil. Kč, pak následuje další redukce. Při oddlužení plněním splátkového kalendáře pevná měsíční částka.
Snížení odměny při dobrovolném plnění	o 50 %	o 50 %	Není stanoveno
Paušální náhrada hotových výdajů	3 500 Kč, snížení o 50 % při dobrovolném plnění bagatelní pohledávky	3 500 Kč, snížení o 50 % při dobrovolném plnění bagatelní pohledávky	V konkursu skutečné výdaje; při oddlužení splátkovým kalendářem 150 Kč měsíčně***
Zvýšení odměny při pluralitě účastníků	NE	NE	Při společném oddlužení manželů plněním splátkového kalendáře se odměna zvyšuje na 1 125 Kč měsíčně.
Zvýšení paušální náhrady hotových výdajů při pluralitě účastníků	2 oprávnění/povinní, zvýšení o 4 550 Kč; tři a více oprávněných/povinných 5 250 Kč.	2 oprávnění/povinní, zvýšení o 4 550 Kč; tři a více oprávněných/povinných 5 250 Kč	Při společném oddlužení manželů zvýšení ze 150 Kč na 225 Kč měsíčně, tj. o 50 %***

Vysvětlení:

* Tabulka srovnává jen nejvýznamnější rozdíly, nejde o srovnání všech variant odměňování, neboť citace obou vyhlášek č. 330/2001 Sb. a 313/2007 Sb. by přesáhla přípustný rozsah příspěvku.

** V případě vydání novely vyhlášky č. 330/2001 Sb.

*** Oddlužení plněním splátkového kalendáře trvá standardně 5 let, tj. náhrada hotových výdajů činí 9000,-Kč, resp. 13 500 Kč při společném oddlužení manželů.

předkládání opravných prostředků odvolacímu soudu a odpovědnost za rozhodnutí je na bedrech soudního exekutora, insolvenční správce žádá rozhodnutí v insolvenčním řízení nevydává, neboť o všem rozhoduje insolvenční soud. Požadavky na odbornou vybavenost zaměstnanců insolvenčních správců jsou tak několikanásobně nižší a v zásadě si vystačí s běžným administrativním aparátem bez hlubších znalostí.

Domnívám se proto, že je na místě přehodnotit příliš úzký okruh hotových výdajů, které může uplatnit soudní exekutor, a tento přírůstek rozsahu hotových výdajů dnes běžně vydávaných a uplatňovaných například insolvenčními správci. Další argumentaci lze odvodit z přehledného srovnání, které naleznete v tabulce s názvem Srovnání jednotlivých složek nákladů, jež je součástí tohoto článku.

Závěr

Příspěvek shrnuje nejvýraznější rozdíly v přístupu k odměňování insolvenčních správců a soudních exekutorů. Za situace, kdy za poslední rok z důvodu osobního vyhoření a ekonomického i právního nihilismu ukončilo činnost 11 % soudních exekutorů, není zřejmé, kde se bere zájem, natož pak spravedlivý důvod pro snižování odměn zástupcům právnícké profese, která funguje 15 let, převzala na úseku vymáhání pohledávek většinu agendy dříve vykonávané soudy a při 6,5 milionech provedených exekucích se dopustila méně excesů než soudci. Přesto jsou soudní exekutoři rok od roku více sužováni tíhou novelizací, negativní judikaturou a v neposlední řadě i absencí podpory ze strany Ministerstva spravedlnosti. Dokonce jsou stále středem zájmu o další regulaci a snižování příjmů, přestože obdobná profese – bez požadavku právníckého vzdělání a při nižších nárocích na výkon činnosti – se těší několikanásobně vyšším odměnám, nižším sankcím, absenci kárné odpovědnosti, vyššímu společenskému kreditu a garanci náhrady nákladů státem. Jedná se o nerovný stav, který by měl být řešen přivřením rozevřených nůžek a sblížením pásma odměn soudních exekutorů a insolvenčních správců. Vždyť mzdy svým zaměstnancům a daně státu platíme všichni stejně bez ohledu na to, zda jsme soudní exekutoři nebo insolvenční správci.

Použité zdroje:

Monografie:

Kasíková, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 957 s.
 Tripes, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2006, 852 s.
 Srov. Kozák, J.; Budín, P.; Dadam, A.; Páchl, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013, 1272 s.

Periodika:

Němec, Jan: *Pelikán vs. Exekutoři, Ekonom*, 25. 8. 2016, s. 34
Insolvenční správci: Skvělý byznys v závětrí, FaktorS, 14. 7. 2016, str. 18
 Tomáš, Michal, *Výpočet odměny insolvenčního správce v konkursu*, <http://www.epravo.cz/top/clanky/vypocet-odmeny-insolvenčního-spravce-v-konkursu-95710.html>, (online), cit dne. 30. 8. 2016

Judikatura:

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 150/04
Nález sp. zn. IV. ÚS 763/05 ze dne 11. 4. 2006, N 82/41 SbNU 79.
Nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01, publikovaný pod č. 403/2002 Sb.
Nález Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 14/10
Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2016 sp. zn. Pl. ÚS-st.23/06
Usnesení Nejvyššího soudu ČR 29 NSČR 27/2010-B-33; MSPH 77 INS 8029/2009 ze dne 29. 10. 2010

SOUBĚH EXEKUČNÍHO ŘÍZENÍ A TRESTNĚPRÁVNÍHO POSTIHU NEMOVITÝCH VĚCÍ

Úvod

Mgr. František Janda
exekutorský koncipient
soudní exekutorky Mgr. Kateřiny Skoupé,
Exekutorský úřad Hodonín

V platné právní úpravě existuje řada institutů, které mohou mít vliv na průběh exekučního řízení a zabránit provedení exekuce či vést k zastavení exekučního řízení, aniž by došlo k uspokojení oprávněného z exekučně postiženého majetku. Nejčastější je v praxi souběh exekučního a insolvenčního řízení, problematika notně judikovaná a odborně zpracovávána.

Tento článek je věnován problematice v praxi méně časté, to jest souběhu exekučního a trestního řízení, respektive zajišťovacích institutů, trestů a ochranných opatření vztahujících se k majetku účastníka trestního řízení, který je zároveň povinným. Konkrétně se autor věnuje zejména problematice trestněprávního postihu nemovitých věcí, neboť tyto představují výraznou hodnotu a častý předmět zajištění pohledávky oprávněných.

Nejedná se o problematiku bohatě judikovanou, zejména proto, že platná právní úprava přiznává účinné opravné prostředky proti trestněprávnímu postihu majetku velmi úzkému okruhu subjektů. Toto je zcela pochopitelné pohledem trestního práva, kdy účelem trestního řízení je zejména rozhodnutí o vině obviněného a případném trestu. Rozšiřovat předmět trestního řízení nadále o vypořádávání nároků třetích osob k majetku postiženého by pro trestní justici představovalo neúměrnou zátěž.

Cílem pojednání je analýza platné právní úpravy zajištění majetku v trestním řízení pohledem exekučního práva, s úmyslem upozornit na některé slabiny platné právní úpravy při zajištění nároku poškozeného, jakož i na tristní situaci ochrany práv třetích osob v případě, že je majetek zajištěný v trestním řízení následně postižen trestem propadnutí věci, případně ochranným opatřením zabrání věci.

Stat' je členěna do čtyř částí, kdy první je věnována stručné rekapitulaci trestněprávní úpravy postižení majetku, druhá část účinkům zajištění majetku na probíhající exekuční řízení, třetí část je věnována přetrvávajícím účinkům zajištění ve prospěch osoby poškozeného, čtvrtá pak důsledkům propadnutí či zabrání nemovitosti na postavení věřitelů.

1. Rekapitulace trestněprávní úpravy

Základní úpravu problematiky obsahují, kromě zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, především zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. Vlastní výkon zajištění majetku pak podrobně upravuje zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Důsledky nabytí propadnutého majetku státem pak upravuje jednak v obecné rovině zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, speciálně pak zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

Trestněprávní instituty postihující majetek plní, dle názoru autora, celkem čtyři základní funkce, těmi jsou: postižení obviněného majetkovým trestem¹, odčerpání prospěchu získaného trestným činem², odnětí věcí použitých či určených ke spáchání trestného činu, případně jiným způsobem nebezpečných³, v neposlední řadě pak i uspokojení nároku poškozeného na náhradu vzniklé újmy.⁴

Aby nedošlo k jejich zmaření, je zapotřebí již v přípravném řízení zajistit majetek, na který se může vztahovat rozhodnutí o trestu či ochranném opatření, případně zajistit majetek, který má sloužit k uspokojení nároku poškozeného, bude-li v adhezním řízení přiznán.

Platná úprava trestního řízení zná za tímto účelem dva okruhy zajišťovacích institutů.

Zajistit v trestním řízení lze *majetek obviněného* podle ustanovení § 47 TrŘ, a to jak pro účely uspokojení nároku poškozeného, tak pro účely výkonu trestu propadnutí majetku⁵ a trestu peněžitého⁶.

Druhým okruhem je pak zajištění konkrétních majetkových hodnot podle ustanovení § 78 a násl. TrŘ, sloužící k zajištění jednak důkazních prostředků, jednak *majetku určeného či použitého ke spáchání trestného činu, výnosů z trestné činnosti, jakož i náhradních hodnot, a to nejen vůči osobě obviněného ale i jiným osobám.*⁷

Vzhledem k širokému pojmosloví užívanému trestněprávní úpravou, avšak srovnatelným účinkům příslušných zajišťovacích a sankčních institutů na průběh exekuce autor předesílá, že nadále je pro přehlednost textu jako zajištění majetku označováno souhrnně jak zajištění majetku podle ustanovení § 47 i § 78 a násl. TrŘ, je-li zmiňován obviněný, lze uvedené závěry vztáhnout i k osobě zúčastněné, jejíž majetek byl postižen podle § 78 a násl. TrŘ. Totéž platí ve vztahu k trestům propadnutí majetku, propadnutí věci a zabrání věci, případně náhradní hodnoty. Je-li v textu zmiňováno státní zastupitelství, v řízení před soudem se pak jedná přímo o trestní soud. Vše uvedené platí, ledaže je v textu odkazováno na konkrétní zákonné ustanovení či je výslovně uvedeno jinak.

2. Účinky rozhodnutí o zajištění nemovité věci na probíhající exekuční řízení

S rozhodnutím o zajištění majetku v trestním řízení se podle ustanovení § 47 odst. 4 EŘ pojí zákaz provedení exekuce, a to bez ohledu na to, z jakého důvodu a jaké osobě byl majetek v trestním řízení zajištěn.

¹ Zejm. trest propadnutí majetku podle § 66 TrZ a Peněžitý trest podle § 67, a to i jako trest tzv. alternativní.

² Zejm. trest propadnutí věci či náhradní hodnoty podle § 70 a 71 TrZ, jakož i jim odpovídající ochranná opatření podle § 101 a § 102 TrZ.

³ Tamtéž.

⁴ Tedy adhezní řízení a komplexní úprava procesního postavení poškozeného ustanoveními § 43 a násl. TrŘ.

⁵ § 344a TrŘ.

⁶ § 347 TrŘ.

⁷ Srov. §§ 79a a násl.

Platná právní úprava nařizuje orgánům činným v trestním řízení informovat osoby, které vedou řízení o zajištěném majetku. Za zákonný postup v exekučním řízení nicméně odpovídá soudní exekutor, je proto povinen zjistit i existenci této překážky v provedení exekuce. Nezjištění této překážky výpisem z katastru nemovitostí před přistoupením k dražbě již bylo předmětem zájmu kárného žalobce.⁸

Zákon stanoví, že se zajištěnou nemovitou věcí lze v rámci výkonu rozhodnutí, exekuce nebo insolvenčního řízení nakládat jen po předchozím souhlasu soudu a v přípravném řízení státního zástupce.⁹ V případě majetku zajišťujícího nárok poškozeného tak lze dle ustanovení § 48 odst. 3 TrŘ učinit pouze z důležitých důvodů. V praxi lze za takovýto důvod považovat například chátrání nemovité věci, soudní praxe rovněž dovodila, že orgán činný v trestním řízení může stanovit omezující podmínky, za nichž bude zpeněžení majetku provedeno, např. složení výtěžku na úschovový účet soudu.¹⁰

Výjimkou ze zákazu nakládání s nemovitostí v jiných řízeních je rovněž případ, kdy nemovitá věc byla zajištěna pouze podle ustanovení § 79d TrŘ, tedy nikoliv k uspokojení nároku poškozeného, je-li předmětem řízení uspokojení pohledávky státu. V případě, že nemovitost bude zajištěna z obou důvodů, není možno exekuci provést.¹¹

O zajištění majetku je vyrozumíván rovněž příslušný katastrální úřad, okamžikem nabytí právní moci usnesení o zajištění nemovitosti pozbývá k této nemovitosti účinků návrh na zápis práva do katastru nemovitostí na základě právního jednání, o němž ještě nebylo pravomocně rozhodnuto.¹² A contrario lze tedy dovodit, že *zajištění majetku nemá dopad na jiná vkladová řízení*, typicky tedy na vklad vlastnického práva na základě usnesení o příklepu.

V případě, že již byla nemovitá věc před rozhodnutím o zajištění zpeněžena a došlo k rozvržení výtěžku, stanoví

§ 337c odst. 6 OSŘ povinnost vyrozumět o vzniku případné hyperochy státního zástupce, výplatu hyperochy povinnému pak lze provést nejdříve po marném uplynutí 30denní lhůty, během níž může státní zástupce sdělit soudnímu exekutorovi, že se zajištění vztahuje i na hyperochu.

Zajištění nemovité věci zaniká vždy rozhodnutím orgánu činného v trestním řízení, a to buď ex offa, vzhledem ke stavu řízení¹³, nebo na návrh osoby, jejíž majetek byl postižen.¹⁴

Z hlediska exekuční praxe je důležité rozlišit, zda zajištění nemovité věci zaniká, aniž by došlo k realizaci jeho účelu, například v důsledku vydání osvobozujícího rozsudku, nebo zda dojde v trestním řízení k naplnění účelu zajištění.

V prvním případě lze po právní moci rozhodnutí, jímž bylo zajištění zrušeno, bez dalšího pokračovat v provádění exekuce.

Další možností je situace, kdy je rozhodnuto ve věci samé odsuzujícím rozsudkem a zároveň adhezně přiznána poškozenému náhrada škody, což zajišťuje poškozenému procesní výhody, podrobněji rozebírané dále.

Třetím možným výsledkem trestního řízení pak je vyslovení trestu propadnutí věci, propadnutí majetku, případně uložení ochranného opatření zabránící věci ohledně zajištěného majetku. Tímto dojde k nabytí vlastnického práva k věci státem, samozřejmě s účinky na probíhající exekuční řízení.

3. Účinky zajištění nároku poškozeného na nemovité věci po skončení trestního řízení

V případě, že je rozhodnuto ve věci samé odsuzujícím rozsudkem a zároveň adhezně přiznána poškozenému náhrada škody, dojde podle ustanovení § 48 odst. 1 písm. c) TrŘ ke zrušení zajištění soudem teprve po uplynutí čtyř měsíců ode dne nabytí právní moci rozsudku.¹⁵

⁸ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2014, č. j. 15 Kse 1/2014-43. Řízení ve věci bylo zastaveno, věcí samou se proto kárný senát nezabýval.

⁹ § 47 odst. 5 TrŘ, obdobně pak § 79d odst. 6 TrŘ, obdobně § 47 odst. 4 EŘ.

¹⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. září 2015, č. j. 1 VSPH 1310/2015-B-59.

¹¹ Opačná interpretace by vedla k možnosti provést exekuci ve prospěch státu dříve, než bude rozhodnuto o nároku poškozeného, čímž by zajištění nemovitosti podle ustanovení § 47 TrŘ zcela postrádalo smysl.

¹² § 79d odst. 6 TrŘ, § 2 odst. 3 zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ § 79d odst. 7 TrŘ, § 48 odst. 1 a 2 TrŘ.

¹⁴ § 79d odst. 8, § 48 odst. 4 TrŘ.

¹⁵ Pro úplnost uveďme, že podle ustanovení § 48 odst. 1 TrŘ bude zajištění majetku zrušeno až po čtyřech měsících i v případě, že poškozený bude i přes vydání odsuzujícího rozsudku odkázán se svým nárokem do civilního řízení podle ustanovení § 229 odst. 1 TrŘ, případně bude-li věc pravomocně postoupena jinému orgánu. V tomto případě však poškozený nedisponuje vykonatelným exekučním titulem, jeho vstup do probíhajícího exekučního řízení dříve, než bude zrušeno zajištění majetku, se tak nejeví příliš pravděpodobný.

Novelou občanského soudního řádu zákonem č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, byla stanovena procesní benefícia pro poškozeného, který uplatní svůj nárok v době, kdy zajištění trvá. Nejedná se však o úpravu příliš kvalitní, jak lze demonstrovat právě na exekuci prodejem nemovitostí.

Uvedená novela zřídila novou VI. skupinu pro uspokojení pohledávek, tj. pohledávky náhrady újmy na zdraví způsobené trestným činem. Zároveň ustanovila, že pořadí pohledávky poškozeného uplatněné v době, kdy zajištění trvá, se řídí dnem právní moci rozhodnutí o zajištění nemovité věci.¹⁶

Jelikož trestněprávní zajištění věci nemá povahu zástavního práva, ani zajišťovacího převodu práva podle ustanovení § 337c odst. 1 písm. c) OSŘ, bude poškozený uspokojován v VI., respektive v VII. skupině, ledaže v době, kdy trvají účinky zajištění majetku, zahájí vlastní exekuční řízení, v tom případě bude zároveň benefitovat z úpravy ustanovení § 15 odst. 1 zákona č. 119/2001 Sb., a bude uspokojován ve třetí skupině, jakožto oprávněný z přerušené exekuce.

V tomto kontextu se rovněž nabízí otázka, zda bude provedena exekuce, jejímuž provedení dočasně brání zajištění majetku, nebo zda by měla být provedena exekuce vedená k návrhu poškozeného. Právní úprava tuto situaci neřeší, nicméně dle názoru autora není pro uspokojení poškozeného, při zachování procesní obezřetnosti, rozhodné, která z exekucí bude provedena. Není proto důvodu nad rámec zákona rozšiřovat účinky ustanovení § 47 odst. 2 EŘ a dovozovat zároveň přerušeni všech předchozích exekucí ve prospěch řízení, v němž vystupuje poškozený.

Opačnému právnímu názoru by svědčila extenzivní interpretace vyslovená Nejvyšším soudem, který v rozsudku ze dne 12. 9. 2012 uvedl: „K nakládání se zajištěným majetkem obviněného v rámci výkonu rozhodnutí v trestním řízení je zapotřebí předchozího souhlasu soudu a v přípravném řízení státního zástupce. Z toho plyne, že tu existuje oprávněný důvod pro nařízení a provedení výkonu rozhodnutí v civilním řízení přednostně ve prospěch osoby poškozené v trestním řízení, jestliže byl z její strany uplatněn nárok – podán návrh na nařízení výkonu rozhodnutí – v době do zrušení zajištění, tedy nejpozději do uplynutí dvou měsíců od právní moci odsuzujícího trestního rozsudku. Teprve dnem následujícím po právní moci zrušení zajištění (za situace nepodání návrhu na výkon rozhodnutí poškozeným) je majetek obviněného uvolněn pro postup při výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu ve vztahu ke třetím osobám, tj. ostatním oprávněným, disponujícím vykonatelným titulem proti obviněnému (odsouzenému).“¹⁷

Jelikož se jedná o právní názor vyslovený před nabytím účinnosti zákona č. 45/2013 Sb., tedy v době, kdy zajištění majetku ve prospěch poškozeného nebylo zohledněno v úpravě civilního výkonu rozhodnutí, je zapotřebí považovat jej za překonaný a nelze jej užít na platnou právní úpravu. Ostatně ani zákonodárce pozdější právní úpravou takto rozsáhlé dopady zajištění majetku na jiná řízení nestanovil.

Důsledkem takového výkladu pro exekuci prodejem nemovitých věcí by byla situace, kdy namísto postupu podle transparentního kritéria pořadí zápisu exekučního příkazu na listu vlastnictví pro souběžně vedené exekuce podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 119/2001 Sb., by soudní exekutor, který provádí exekuci, musel zjišťovat výsledek trestního řízení a následně zjišťovat, zda bylo poškozeným po dobu trvání zajištění zahájeno exekuční řízení. Teprve poté by mohl pokračovat v provedení exekuce.

V případě, že zajištěný majetek již je předmětem probíhajícího řízení, nedotkne se právo poškozeného pořadí původního oprávněného, resp. zajištěných věřitelů, neboť jejich pořadí se stále řídí okamžikem zahájení řízení, resp. okamžikem vzniku zajištění. Není proto vyloučeno, že dle platné právní úpravy dojde pouze ke zdržení provedení exekuce, aniž by poškozený měl reálnou šanci na uspokojení ze zajištěného majetku, což by měly zohlednit zejména orgány činné v trestním řízení, aby zbytečně nepůsobily zajišťováním majetku prodlužování řízení, když uspokojení poškozeného z takového majetku nepřipadá v úvahu.

Posledním problémem platné právní úpravy je otázka možnosti přihlášení pohledávky poškozeného v případě, že účinky zajištění majetku nastaly až po provedení dražebního jednání. V tomto případě úprava výkonu rozhodnutí nestanoví poškozenému žádné výhody, případná přihláška poškozeného by následně musela být odmítnuta jako opožděná podle ustanovení § 336f odst. 4 OSŘ. V insolvenčním řízení je poškozenému naopak umožněno svou pohledávku přihlásit kdykoliv za řízení, dokud zajištění trvá.¹⁸

Zajištěním majetku obviněného by tak došlo pouze ke zdržení provedení exekuce, aniž by mohl být poškozený uspokojen. V souladu s požadavkem na bezrozpornost právního řádu tak lze považovat za vhodné postupovat analogicky příslušnému ustanovení § 173 odst. 1 IZ a umožnit poškozenému přihlásit pohledávku kdykoliv po dobu trvání zajištění majetku.

4. Propadnutí či zabránění nemovité věci

Z hlediska uspokojení oprávněného je nejhorším možným výsledkem trestního řízení situace, kdy je k majetku

¹⁶ § 337c odst. 1 písm. f) OSŘ.

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 28 Cdo 4279/2011.

¹⁸ § 173 odst. 1 IZ.

povinného vysloven trest propadnutí věci, propadnutí majetku, případně uloženo ochranné opatření zabrání věci.

Osobou aktivně legitimovanou k podání odvolání proti výroku o trestu, resp. ochranném opatření, je toliko státní zástupce, obviněný a zúčastněná osoba.¹⁹

Okamžikem právní moci rozsudku se propadnutý majetek stává vlastnictvím státu.²⁰ Dluhy předchozího vlastníka na stát nepřecházejí a okamžikem přechodu majetku na stát zanikají zástavní práva k takovému majetku.²¹ Jiná práva k věci nejsou zvlášť upravena, uplatní se proto obecná úprava § 1106 až 1108 OZ, ostatní práva a povinnosti s věcí spojená proto dle platné právní úpravy přechází na stát, včetně závad váznoucích na věci, které jsou zapsány ve veřejném seznamu; případně jiných známých závad a závad, jejichž přechod stanoví zákon.²²

Nabytí majetku státem v důsledku propadnutí věci vylučuje uspokojení věřitelů, včetně poškozeného, jsou pro něj proto stanoveny zákonem a judikaturou limity.

Nejvyšším soudem dosud citovaná a udržovaná judikatura již v padesátých letech dovodila, že „*jestliže poškozený nemůže uspokojit své nároky vzešlé z trestného činu jinak než věcí, kterou pachatel nabyt za věc získanou trestným činem, není na místě výrok soudu o propadnutí věci.*“²³ Citovaný závěr lze analogicky vztáhnout na další majetkové tresty.

Trestní řád rovněž stanoví povinnost soudu přistoupit k výkonu peněžitého trestu pouze po uplynutí lhůty tří měsíců, v níž může svůj nárok uplatnit a uspokojit poškozený.²⁴

Povinnost šetřit práva třetích osob při ukládání majetkových trestů soudu rovněž ukládá zákon o trestní odpovědnosti právnických osob, který v § 14 odst. 3 stanoví, že *při ukládání trestních sankcí soud přihlédne i k důsledkům, které může mít jejich uložení na třetí osoby, zejména přihlédne k právem chráněným zájmům osob poškozených trestným činem a věřitelů právnické osoby, jejichž pohledávky vůči trestně odpovědné právnické osobě vznikly v dobré víře a nemají původ nebo nesouvisí s trestným činem právnické osoby.*²⁵

Jak uvedeno výše, třetí osoby ani poškozený však nemají účinný procesní prostředek pro případ, že rozhodnutí soudu nebude výše uvedené limity respektovat.

4.1 Ústavní soud: „prosté věřitelské riziko“

Problematika zániku zástavního práva v důsledku propadnutí věci již byla řešena i Ústavním soudem, přičemž Ústavní soud stěžovatelce, jejíž zajištění zaniklo, konstatoval mimo jiné následující: „*Ústavní soud v této souvislosti připomíná, že nepříznivý výsledek řízení před obecnými soudy neznamená porušení stěžovatelkou tvrzených základních práv; to platí zvláště za situace, kdy si sama stěžovatelka dostatečně neuvědomuje povahu zástavního práva (a věřitelského rizika), jejichž důsledky se snaží převést na stát.*“²⁶

Nutno podotknout, že stěžovatelka v této věci vůči státu uplatňovala nárok na náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Samotný závěr o nepřipustnosti přenosu věřitelského rizika na stát je pochopitelný, nicméně názoru autora nelze problematiku redukovat na pouhé věřitelské riziko, resp. riziko dobytosti pohledávky.

S majetkem, který mohl být nabyt například jako výnos z trestného činu, je pachatelem a dalšími osobami nadále nakládáno. Majetek může být využit k podnikání, například tím, že je vložen do majetku právnické osoby, případně může být využit k zajištění pohledávky. Tímto je z tohoto majetku již nepřímým získán pachatelem další prospěch, spočívající ve výnosech z podnikání, v jehož rámci vůči němu vznikly dalším subjektům pohledávky, uspokojitelné jinak z tohoto majetku. Prospěchem pachatele je pak jistě protiplnění zajištěného dluhu, byl-li výnos z trestné činnosti použit jako zástava.

Vyčítá-li tedy Ústavní soud v usnesení I. ÚS 292/12 stěžovatelce, že se pokouší přenášet věřitelské riziko na stát, lze v opačném gardu tvrdit, že platná právní úprava přenáší riziko trestního postihu majetku z pachatele na pachatelovy věřitele. Tito pak nesou skutečný, nikoliv jen ryze účetní dopad trestu, jelikož možnost uspokojení jejich nároků je trestem omezena, či dokonce vyloučena.

Platná právní úprava navíc může vést k paradoxnímu důsledku, kdy soud, veden snahou o ochranu nároku poškozeného, neuloží trest propadnutí věci, resp. majetku, přičemž kvůli právům s lepším pořadím k uspokojení nároku poškozeného nedojde a poškozený tak svou účastí v řízení pouze umožní uspokojení jiných věřitelů.

²⁶ Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 21. 2. 2013, sp. zn. I. ÚS 292/12.

¹⁹ T. j. osoba odlišná od pachatele, jejíž majetek byl zabrán, srov. § 246 odst. 1 TrŘ.

²⁰ Srov. § 66 odst. 5 TrZ, § 70 odst. 6 TrZ, § 71 odst. 3 TrZ, § 104 odst. 1 TrZ.

²¹ Ustanovení § 13 ve spojení s § 41 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

²² § 1107 odst. 1 OZ.

²³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 29. srpna 1953, sp. zn. 1 Tz 67/53, Sb. NS. 2/1954.

²⁴ § 343 odst. 3 TrŘ.

²⁵ § 14 odst. 3 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

Z hlediska ústavněprávní argumentace lze mít za to, že zástavní právo je přece právem majetkové povahy, spočívající v možnosti uspokojit se ze zajištěného majetku v případě, že nebude věřitelem splněna zajištěná povinnost. Jako takové požívá jeho nositel ochrany majetku zaručené Čl. 11 Listiny a práva na soudní a jinou právní ochranu dle Čl. 36 Listiny.²⁷

V předmětné věci mělo dle názoru autora dojít na provedení testu proporcionality²⁸, neboť se jedná o typický příklad střetu několika právních principů, resp. právem chráněných zájmů, kdy na jedné straně stojí zájem na odčerpání výnosů z trestné činnosti, na druhé straně pak zájmy věřitelů v dobré víře a poškozeného.

Nelze popřít existenci veřejného zájmu na odnětí majetkového prospěchu získaného trestnou činností, stejně tak jako fakt, že propadnutí či zabránění věci je účinným nástrojem k naplnění tohoto zájmu. Z principu proporcionality však vyplývá i povinnost minimalizace zásahu do ústavně chráněných práv.²⁹

V tomto ohledu však platná právní úprava selhává a bylo by vhodné tuto problematiku znovu nastolit Ústavnímu soudu, ať již ve spojení s návrhem na zrušení ustanovení § 41 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky, nebo s argumentací, že do budoucna by měla být ohledně zástavních práv ústavně konformně aplikována obecná úprava § 1106 až 1108 OZ. Nedošlo by tedy k zániku zástavního práva a v exekuci prodejem nemovité věci by mohlo být pokračováno se státem, jakožto právním nástupcem.

Takováto ústavní stížnost by mohla eventuálně vzejít i od oprávněného z exekučního řízení, jehož řízení by muselo být zcela, či částečně zastaveno v důsledku propadnutí věci.

Závěr a řešení de lege ferenda

Přestože platná právní úprava není prosta vad, zejména stran vymezení procesních možností poškozeného v exekučním řízení, nejedná se o problémy, které by nebylo možno překonat interpretačně.

Nejvýznačnější problém platné právní úpravy lze spatřovat zejména v neutěšené situaci věřitelů v případě, že je v trestním řízení uložena sankce či opatření postihující majetek jejich dlužníka. Přestože není vyloučeno, že situace bude vyřešena aplikační praxí či Ústavním soudem, vhodné by bylo řešení legislativní.

De lege ferenda by byla vhodná speciální úprava vykonávacího řízení pro tresty a ochranná opatření postihující majetek. Majetek by pak bez dalšího nepropadl státu, ale byla by provedena jeho likvidace, z výtěžku likvidace by pak byli uspokojeni věřitelé v dobré víře, uspokojen nárok poškozeného, a zbývající majetek by následně připadl státu.

V takovémto řízení by pak, v podobě incidenčních sporů, mohlo být řešeno popření pohledávek osob spjatých s osobou odsouzenou, případně pohledávek majících původ v trestné činnosti. Navrhované řešení by ulehčilo situaci trestním soudům, které by mohly ukládat tresty propadnutí věci či majetku bez ohledu na riziko zamezení uspokojení poškozeného, a napravilo by tristní situaci jiných věřitelů.

Ohledně organizačního zajištění takovéto úpravy výkonu trestních rozhodnutí likvidací majetku si pak dovoluji tvrdit, že by bylo možné svěřit ji bez větších problémů do gesce například profesi exekutorské, v procesní spolupráci se soudy.

²⁷ Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94.

²⁹ Tamtéž, Ústavní soud mimo jiné uvádí: „Součástí porovnávání závažnosti v kolizi stojících základních práv je rovněž zvažování využití právních institutů, minimalizujících argumenty podložený zásah do jednoho z nich.“

Seznam použitých pramenů

Právní předpisy:

Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
 Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů
 Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
 Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.
 Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
 Zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
 Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura:

Rozhodnutí Kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2014, č. j. 15 Kse 1/2014-43
 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. září 2015, č. j. 1 VSPH 1310/2015-B-59
 Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 28 Cdo 4279/2011
 Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 29. srpna 1953, sp. zn. 1 Tz 67/53, Sb. NS. 2/1954
 Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 21. 2. 2013, sp. zn. I. ÚS 292/12
 Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 12. 10. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 4/94

Seznam použitých zkratk:

EŘ – Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů
 IZ – Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
 OSŘ – Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
 OZ – Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
 TrZ – Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
 TrŘ – Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

ZAPOČTENÍ V EXEKUČNÍM ŘÍZENÍ

Mgr. Michael Střelec
exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Karviná
soudní exekutorky Mgr. Simony Kiselové

Úvod

Exekuční řízení jsou ve většině případů zahájena za účelem vymožení peněžité pohledávky, což v případě úspěšných exekucí vede k zániku závazku. Jednou z možností zániku závazku je i započtení. Započtení (kompensace) je způsob zániku vzájemně se kryjících pohledávek dlužníka a věřitele. Tím odpadá dvojí splnění vzájemných pohledávek.¹ O dopadech institutu započtení na exekuční řízení se publikované odborné texty nezmiňují, i když je k tomuto tématu značně bohatá judikatura, především Nejvyššího soudu.

Záměrem této práce je zhodnotit na základě analyticky kritického postupu současnou právní úpravu započtení dle § 1982 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., Nového občanského zákoníku (dále jen NOZ) za současné komparace s minulou právní úpravou dle § 580 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., Občanského zákona (dále jen OZ), resp. dle § 358 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., Obchodního zákoníku (dále jen ObchZ) a dopady započtení na exekuční řízení. Před účinností NOZ zde existovaly dvě základní právní úpravy započtení, a to pro obchodněprávní vztahy v ObchZ a pro občanskoprávní vztahy v OZ. Jednotlivé úpravy se od sebe v detailech lišily a je o nich pojednáváno níže při rozboru stávající úpravy. NOZ institut započtení sloučil, použije se jedna právní úprava pro všechny právní poměry. Výsledkem článku je tedy naznačení změn mezi novou a starou úpravou a jejich promítnutí do exekučního řízení (s poukázáním na problematické otázky) v případech, kdy soudnímu exekutorovi bude v exekučním řízení doručen ze strany účastníka řízení návrh na započtení.

¹ ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan, ELIÁŠ, Karel, NYKODÝM, Jiří, NOVOTNÝ, Marek, KRÁLÍK, Michal, MIKEŠ, Jiří, FIALA, Roman, DVOŘÁK, Jan, JEHLIČKA, Oldřich, LIŠKA, Petr, LAVICKÝ, Petr, MACEK, Jiří, PŘIB, Jan, HANDLAR, Jiří, SELUCKÁ, Markéta. Občanský zákoník I, II. Komentář. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 1695. ISBN: 978-80-7400-108-6.

Komparace právních úprav započtení

Původní právní úprava započtení se použije v případě, kdy obě pohledávky vznikly před účinností NOZ, resp. nová právní úprava se použije vždy při vzájemném zápočtu pohledávek vzniklých po 1. 1. 2014. V případě, že dojde k zápočtu pohledávek, kdy jedna z nich vznikla dle staré právní úpravy a druhá podle nové právní úpravy, zápočet musí splňovat podmínky obou právních úprav s tím, že dopady na každou z pohledávek se řídí právní úpravou, dle které vznikly.²

První z podmínek pro započtení pohledávky je existence vícero pohledávek, zpravidla dvou, přičemž v případě vyššího počtu účastníků právních poměrů (solidárních dlužníků či věřitelů) se uplatní pravidla uvedená v § 1984 NOZ. Dále se musí jednat o vzájemné plnění stejného druhu (především plnění peněžité). Vzájemnost znamená, že mezi totožnými účastníky existuje vícero pohledávek, přičemž obě strany vystupují současně jako věřitelé a dlužníci vůči sobě navzájem. Z tohoto pravidla existují výjimky. V případě postoupení pohledávky může dlužník dle § 1884 NOZ namítat postupníkovi i své vzájemné pohledávky, které měl v době postoupení pohledávky vůči postupiteli, ovšem za podmínky oznámení této skutečnosti postupníkovi bez zbytečného odkladu, kdy se o postoupení pohledávky dozvěděl (stejně pravidlo obsahoval v § 529 i OZ). Toto pravidlo je modifikováno § 1986 NOZ, který stanoví možnost započtení pohledávky vůči prvnímu věřiteli a poslednímu postupníkovi v řadě v případě mnohačetného postoupení pohledávky.³ V původní právní úpravě bylo toto pravidlo stanoveno pouze pro obchodněprávní vztahy v § 363 ObchZ. Stejnorodostí plnění u vzájemných pohledávek je myšleno především plnění peněžité, ovšem lze si představit i plnění jiné stejného druhu (štěrka, obilí apod.), určené dle počtu, míry a váhy. Započíst nelze pohledávku movitých věcí (v daném případě radiátorů) vůči peněžité pohledávce.⁴ Vzájemné plnění nemusí být ve stejné výši, pohledávka se započítává pouze co do výše plnění, která se kryjí.

Pohledávka, která je započítávaná vůči pohledávce jiné, musí být vymahatelná u soudu, tedy i splatná⁵. Nelze tedy započíst např. závazky z her, sázek. Dále se nelze domáhat započtení pohledávky nejisté nebo neurčité, jak uvádí NOZ v § 1987 odst. 2. Tento termín se do účinnosti NOZ v právní úpravě nevyskytoval, tudíž bude na soudní judikatuře, aby tyto termíny byly upřesněny. Mezi nejisté a neurčité pohledávky tak budou spadat pohledávky, u kterých není jistá výše dlužné povinnosti, kde není najisto dáno, kdo je dlužní-

kem, nebo např. pohledávky z alternativních závazků (dlužník má na výběr, jakou formu splnění si zvolí).⁶ Ustanovení § 358 ObchZ se promítlo i do současné úpravy započtení, a je možné započíst i promlčenou pohledávku, pokud se ovšem před samotným promlčením pohledávky střetly. Občansko-právní úprava neumožňovala započtení promlčené pohledávky.

Naopak pohledávka, proti které je započítáváno, splatná být nemusí. Postačí splnitelnost (viz níže). K tomuto závěru došla judikatura i v předešlé právní úpravě. Ovšem i na pasivní pohledávku dopadá ustanovení ohledně neurčitosti. Musí být tedy známa výše pohledávky, nebo alespoň musí být stanoven postup, jak k přesné výši dojít. NOZ samozřejmě pamatuje i na situace, kdy existuje veřejný zájem na tom, aby některé pohledávky byly fakticky plněny (viz § 1988).

Aby bylo započtení účinné, musí být učiněno určité právní jednání. Dle minulé i současné právní úpravy lze započtení vůči pohledávce provést jak jednostranným právním jednáním, tak dohodou dle § 1991 NOZ (resp. § 581 OZ). K jednostrannému započtení pohledávky je potřeba právní jednání, kterým je započtení pohledávky oznámeno druhé straně. Forma prohlášení není stanovena, ovšem tam, kde zákon předpokládá k vzniku právního poměru obligatorně písemnou formu, musí být i prohlášení o započtení v písemné formě. K podmíněným prohlášením o započtení, popř. s doložkou času, se nepřihlíží (což původní úprava započtení neobsahovala). Dohoda o započtení je zákonem volně upravena. Strany si mohou dohodnout započtení pohledávek, které by jednostranné započtení nedovolovalo (viz § 1988 NOZ). Výjimkou, která je zakázána, je započtení proti pohledávce dlužného výživného na nezletilou osobu, která není plně svéprávná.

Účinky jednostranného započtení nastávají doručením prohlášení o započtení druhé straně, a to ex tunc k okamžiku, kdy se obě pohledávky staly způsobitelnými k započtení. Nejedná se tedy o okamžik splatnosti pozdější pohledávky, jak upravovala minulá právní úprava, ale je to okamžik, kdy se pohledávka, kterou účastník započítává (a která musí být splatná, vymahatelná), střetne v čase s pohledávkou, na kterou je započítáváno a kterou je v daném okamžiku možno plnit (např. v případě určení lhůty k plnění „do 15 dnů od doručení“ apod.). Toto časové určení zániku závazku započtením je důležité, neboť k tomuto okamžiku dochází i k zániku akcesorických závazků – ručení, úroků z prodlení, smluvních pokut apod., popř. dochází k jejich úpravě podle výše plnění,

² ČECH, Petr. Právní úprava započtení pohledávky po rekodifikaci. *Právní rádce*, 2014, ročník 22, č. 5, s. 25. ISSN: 1210-4817.

³ Dalšími výjimkami ze vzájemnosti jsou např. § 2024, § 1876 NOZ.

⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2014 sp. zn.: 26 Cdo 2783/2014.

⁵ ObchZ i NOZ ovšem umožňoval a umožňuje věřiteli, který odložil splatnost pohledávky na žádost dlužníka, započíst pohledávku po uplynutí času původní splatnosti. OZ tuto možnost neobsahoval.

⁶ Viz další příklady: HULMÁK, Milan, PETROV, Jan, LAVICKÝ, Petr, DVOŘÁK, Bohumil, ŠILHÁN, Josef, DÁVID, Radovan, RICHTER, Tomáš, LASÁK, Jan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část* (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1142. ISBN 978-80-7400-535-0.

kteře se kryje s druhou pohledávkou. Doručením prohlášení o započtení, popř. uzavřením dohody o započtení (kde se lze dohodnout odchylně na jiných účincích) nastávají účinky započtení a pohledávka v té části, v jaké je započítávána na jinou, zaniká.

Započtení pohledávky v exekučním řízení

V exekučním řízení je započtení využíváno povinným jako obrana proti samotné exekuci. S ohledem na skutečnost, že dle současné právní úpravy je jedinou možností obrany proti vedení exekuce návrh na zastavení exekuce, soudní exekutor by měl veškerá podání označená jako započtení (nebo z kterých námitka započtení vyplývá), hodnotit jako návrh na (částečné) zastavení exekuce. Soudní exekutor musí návrh povinného hodnotit, zdali splňuje formální požadavky dle § 42 zákona č. 99/1963 Sb., Občanského soudního řádu (dále jen OSŘ), a zdali splňuje požadavky, které stanoví právní úprava pro podání návrhu na zastavení exekuce v § 55 zákona č. 120/2001 Sb., Exekučního řádu (dále jen EŘ), ve spojení s § 268 OSŘ. Soudní exekutor tedy musí kromě jiného posoudit, zda povinný uvedl veškerá svá tvrzení a doložil veškeré listinné důkazy k prokázání těchto tvrzení, neboť pouze na základě podání povinného musí zhodnotit, jak s návrhem dále naložit. Samotný návrh povinného by měl obsahovat kromě obecných náležitostí i výši pohledávky, kterou vůči oprávněnému započítává a její důvod (označení právního poměru).⁷ Dle názoru autora článku by mělo být i v samotném návrhu na zastavení exekuce uvedeno určení času, ke kterému je pohledávka započítávána (kdy se pohledávky střetly), neboť to má vliv, jak bylo uvedeno výše, na vznik, trvání či zánik akcesorických závazků, které jsou na vymáhanou pohledávku navázány a s kterými se musí soudní exekutor následně vypořádat. Pokud by tyto skutečnosti nebyly povinným uvedeny, a to ani po výzvě povinného k doplnění jeho návrhu, mohl by soudní exekutor návrh povinného odmítnout § 55 odst. 2 EŘ, neboť ten neobsahoval veškeré náležitosti.

V případě započtení by přílohou návrhu povinného na zastavení exekuce měla být listina prokazující vznik pohledávky povinného vůči oprávněnému, kompenzační projev povinného vůči oprávněnému s prokázáním doručení tohoto projevu druhé straně.⁸ Pokud nejsou tyto listiny součástí návrhu povinného, může soudní exekutor po marné výzvě povinného k doplnění jeho návrhu odmítnout návrh na zastavení exekuce opět s ohledem na § 55 odst. 2 EŘ. Soudnímu exekutorovi ovšem nepřísluší zkoumat samotnou oprávně-

nost nároku povinného, tedy skutečnosti v listinných důkazech uvedené ohledně faktu, že právní poměr opravdu vznikl, v jaké výši a zdali je v souladu s právní úpravou. Návrh povinného na zastavení exekuce může po nesouhlasném stanovisku oprávněného (který se k návrhu povinného vyjádřil a popř. doložil listinné důkazy k prokázání svých tvrzení) zamítnout exekuční soud, když dojde k závěru, že k započtení nedošlo, popř. pohledávku povinného nelze započíst atd.

Pokud dojde k zastavení (částečnému) exekučního řízení, až už z rozhodnutí exekučního soudu, nebo z rozhodnutí soudního exekutora po souhlasném vyjádření oprávněného, mělo by dojít k zastavení exekuce z důvodu, uvedeném v § 268 odst. 1 písm. g), popř. písm. h) OSŘ.

Ustanovení § 268 odst. 1 písm. g): „*po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon již proveden*“ se jako zastavovací důvod použije v případě, kdy okamžik započtení (tedy zánik pohledávky) nastal až po vydání exekučního titulu. Paragraf 268 odst. 1 písm. h): „*výkon rozhodnutí je nepřípustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat*“ se jako zastavovací důvod použije v případě, když k okamžiku započtení došlo již před vydáním exekučního titulu (kompenzační projev byl učiněn až po vydání exekučního titulu – v opačném případě, kdyby došlo ke kompenzačnímu projevu již před vydáním exekučního titulu, viz níže). Toto rozdělení (kromě logiky) dopadu započtení na zastavení exekučního řízení má i další důsledek – v případě zániku pohledávky započtením již před vydáním exekučního titulu může dojít k zastavení exekuce i v případě již provedeného exekučního řízení, tedy po vymožení dlužné pohledávky s příslušenstvím a nákladů exekuce, což § 268 odst. 1 písm. g) neumožňuje.⁹

Ovšem je nutné si uvědomit, že soudnímu exekutorovi (stejně tak i exekučnímu soudu) nepřísluší zkoumat věcnou správnost exekučního titulu, tedy pokud se pohledávky střetly před vydáním exekučního titulu a kompenzační projev byl taktéž učiněn před vydáním exekučního titulu, nemůže dojít k zastavení exekuce, neboť tuto skutečnost mohl povinný uplatnit již v řízení, ve kterém došlo k vydání rozhodnutí, které je podkladem exekučního řízení.¹⁰ S výše uvedeným lze souhlasit, neboť odpovědnost za výsledek řízení leží v soukromoprávních věcech vždy na stranách účastníků. K čemuž směřuje i princip neúplné apelace v rámci odvolacího řízení, zakotvení zásady koncentrace řízení a konečkonců i samotná nepřezkoumatelnost exekučního titulu v rámci exekučního řízení.

⁷ SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta, BÍLÝ, Martin, HAMULÁKOVÁ, Klára, HRNČIŘÍK, Vít, HROMADA, Miroslav, KŘIVÁČKOVÁ, Jana, PŘIDAL, Ondřej, ŠÍMA, Alexander. Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 335. ISBN: 978-80-7400-506-0.

⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2015 sp. zn. 30 Cdo 3305/2014.

⁹ Shodně např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2010 sp. zn. 20 Cdo 4660/2008 nebo Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2015 sp. zn. 26 Cdo 1663/2015.

¹⁰ Nejvyšší soud v usnesení 16. 12. 2004 sp. zn. 20 Cdo 1570/2003, vyslovil závěr: „*Lze tedy uzavřít, že zásadám exekučního řízení neodpovídá, aby výkon rozhodnutí byl zastaven podle § 268 odst. 1 písm. h/ o.s.ř., jestliže projev vůle směřující k započtení byl učiněn předtím, než bylo vydáno vykonávané rozhodnutí, a jestliže tehdy se též pohledávky povinného a oprávněného setkaly.*“

Náklady exekučního řízení při započtení pohledávky

V případě, že povinný bude mít se svým návrhem na zastavení exekuce úspěch a započtením dojde k zániku vymáhané pohledávky, zbývá soudnímu exekutorovi vypořádat se s náklady exekuce. Není pochyb, že v případě úplného zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. g), v případě zániku pohledávky až po vydání exekučního titulu, leží vina na zastavení exekuce s ohledem na § 89 EŘ ve většině případů na straně oprávněného. Ten i přes skutečnost, že inicioval exekuční řízení za účelem vymožení pohledávky i nadále pokračoval v právních vztazích s povinným, tudíž mohl a měl vědět, že povinný může započtením pohledávky vůči oprávněnému zmařit účel exekuce, resp. v daném případě vůbec k zahájení exekuce nemuselo dojít. Pokud by započtení způsobilo úplné zastavení exekuce na základě § 268 odst. 1 písm. h), má autor za to, že i zde oprávněný nese vinu za zastavení exekuce a opět by mu měly jít náklady exekuce k tíži. I v tomto případě oprávněnému muselo být známo, že existuje pohledávka povinného, kde vystupuje jako dlužník. Opačný případ, tedy že by za zastavení exekuce nesl vinu povinný, který započtl pohledávku vůči oprávněnému, dle mého názoru nebude příliš častý, snad jen v situaci při postoupení pohledávky. Povinný koupí pohledávku třetí osoby, kde je oprávněný na straně dlužnické, a následně započte tuto pohledávku vůči oprávněnému a podá návrh na zastavení exekuce (např. právě proto, aby se pokusil vyhnout nákladům exekuce). Pokud dojde pouze k částečnému zastavení exekuce, soudní exekutor nakonec určí náklady exekuce z výše zbytku pohledávky, která započtením nezankla, ovšem za předpokladu, že bude exekuce úspěšně provedena.¹¹

Závěr

Současná právní úprava započtení sjednotila dvojkolejnost předešlé právní úpravy, obsažené v ObchZ a OZ, kdy pro obchodněprávní vztahy byla právní úprava započtení rozmanitější. Upřesnila některá pravidla a současně dala větší volnost stranám, a to především rozšířením možností, které pohledávky se dají započíst. Zavedla ovšem i neurčité termíny, se kterými se bude muset vypořádat judikatura, jako je neurčitá či nejistá pohledávka. Okamžik střetu pohledávek již není splatnost, ale splnitelnost pohledávky, proti které je započítáváno. Započtení v exekučním řízení vždy muselo a musí být posuzováno jako návrh na zastavení exekuce a na soudního exekutora klade vyšší nároky, ovšem jenom ve formální rovině, a to od určení, v jaké právní úpravě se přesně pohybuje, přes určení, která tvrzení a které listinné důkazy jsou potřeba, aby návrh povinného byl zpracován a po případném negativním stanovisku oprávněného předložen k rozhodnutí exekučnímu soudu. Neméně důležité je určení času, kdy se pohledávky střetly, protože k tomuto okamžiku dojde i k zániku úroků, smluvních pokut apod. (nebo alespoň částečně), což samozřejmě ovlivňuje výši po-

hledávky, která je v exekuci vymáhána a následně ovlivní i další vedení exekuce, resp. způsob provedení.

Seznam literatury:

Monografie:

HULMÁK, Milan, PETROV, Jan, LAVICKÝ, Petr, DVOŘÁK, Bohumil, ŠILHÁN, Josef, DÁVID, Radovan, RICHTER, Tomáš, LASÁK, Jan. *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-535-0.*

ŠVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta, BÍLÝ, Martin, HAMULÁKOVÁ, Klára, HRNČIŘÍK, Vít, HROMADA, Miroslav, KRIVÁČKOVÁ, Jana, PŘIDAL, Ondřej, ŠÍMA, Alexander. *Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN: 978-80-7400-506-0.*

ŠVESTKA, Jiří, SPÁČIL, Jiří, ŠKÁROVÁ, Marta, HULMÁK, Milan, ELIÁŠ, Karel, NYKODÝM, Jiří, NOVOTNÝ, Marek, KRÁLÍK, Michal, MIKEŠ, Jiří, FIALA, Roman, DVOŘÁK, Jan, JEHLIČKA, Oldřich, LIŠKA, Petr, LAVICKÝ, Petr, MACEK, Jiří, PŘIB, Jan, HANDLAR, Jiří, SELUCKÁ, Markéta. *Občanský zákoník I, II. Komentář. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009. ISBN: 978-80-7400-108-6.*

Články:

ČECH, Petr. *Právní úprava započtení pohledávky po rekodifikaci. Právní rádce, Economia a.s., 2014, ročník 22, č. 5, s. 22–25. ISSN: 1210-4817.*

Judikatura:

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2004 sp. zn: 20 Cdo 1570/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2010 sp. zn: 20 Cdo 4660/2008

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2014 sp. zn: 26 Cdo 2783/2014

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2015 sp. zn: 30 Cdo 3305/2014

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2015 sp. zn: 26 Cdo 1663/2015

Nález Ústavního soud ze dne 28. 11. 2013 sp. zn. I. ÚS 1787/11

Právní předpisy:

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 513/1991, Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 120/2001 Sb., Exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹¹ Nález Ústavního soud ze dne 28. 11. 2013 sp. zn. I. ÚS 1787/11.

STŘET INSOLVENCE S EXEKUCÍ

Mgr. Jana Neuhäuserová
exekutorská koncipientka
Exekutorské úřadu Liberec
soudního exekutora Mgr. Petra Polanského

Dne 23. října 2014 vydal Nejvyšší soud České republiky rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 3182/2014. Tímto rozhodnutím hojně argumentují insolvenční správci ve svých odvoláních. Autorka článku kriticky hodnotí toto rozhodnutí a zabývá se otázkou, zda skutečně představuje správné a komplexní řešení aktuální právní otázky možnosti, či nemožnosti odpočtu nákladů exekuce v případě zahájení insolvenčního řízení na majetek povinného.

Insolvenční zákon výslovně neřeší otázku, jak má být naloženo s plněním vymoženým soudním exekutorem v rámci exekuce vedené na dlužníka, vůči němuž bylo následně zahájeno insolvenční řízení. Insolvenční zákon se nezabývá ani otázkou nákladů exekuce z vymoženého plnění, které má být vydáno do majetkové podstaty dlužníka (povinného). Exekuční řád oproti tomu obsahuje ustanovení § 46 odst. 7, které jednoznačně stanoví, jak v takovém případě postupovat. Ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu tedy představuje speciální právní úpravu, která má přednost před právní úpravou obecnou. Jedná se o obecně uznávané aplikační pravidlo *lex specialis derogat generali*.

Nejvyšší soud (dále také „NS“) se v rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 od tohoto obecně uznávaného aplikačního pravidla odchýlil, když poukázal na ustanovení § 5, ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) a ustanovení § 206 insolvenčního zákona a konstatoval, že se jedná o konkurenci dvou zákonných ustanovení. Jako konkurenční ustanovení jsou dovolacím soudem výslovně označena ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu na straně jedné, a ustanovení § 5 písm. a) a b) insolvenčního zákona na straně druhé. O konkurenci zákonných ustanovení se však ve skutečnosti nejedná, neboť ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu bylo do právního řádu zařazeno zákonem č. 286/2009 Sb. s účinností od 1. 11. 2009 (původně jako ustanovení § 46 odst. 6 exekuč-

ního řádu), tedy až dva roky poté, co nabyl účinnosti insolvenční zákon, tudíž za situace, kdy již existovala určitá praxe a zkušenost spojená s insolvenčním zákonem. Předtím byl střet insolvence s exekucí řešen pouze judikatorně (např. R 86/2005). Jestliže bylo do právního řádu zařazeno takové ustanovení, které výslovně řeší situaci, jež v předchozím období nebyla nijak explicitně pojednána, a jež určuje, jak naložit s plněním vymoženým v exekuci před zahájením insolvenčního řízení na povinného a jak postupovat ohledně nákladů exekuce, včetně zcela nového postupu určení nákladů exekuce (usnesení o vydání vymoženého plnění po odpočtu nákladů exekuce), je nutné takové ustanovení považovat za doplnění insolvenčního zákona, resp. za tzv. nepřímou novelu, a nikoli za konkurenční zákonné ustanovení. Zákonodárce zcela nepochybně doplnil toto ustanovení do právního řádu právě proto, že v předchozím období právní úprava této situace v právním řádu absentovala a z hlediska praxe bylo potřebné a zajisté i nutné tuto mezeru vyplnit.

Ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu je, s ohledem na svou dispozici, konkrétní právní normou, která dopadá na přesně vymezenou situaci a stanoví její řešení. Oproti tomu ustanovení § 5 insolvenčního zákona je ustanovením obecným, které je zařazeno v Hlavě I. Insolvenčního zákona a je nadepsáno jako „základní zásady insolvenčního řízení“. Jedná se tedy zjevně o ustanovení obecné, jež neobsahuje konkrétní právní úpravu jakékoli situace, ale vyjadřuje jen obecné principy. Je tedy nepochybné, že ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu je ve vztahu speciality k ustanovení § 5 insolvenčního zákona. Případná konkurence takových zákonných ustanovení musí být vždy vyřešena ve prospěch speciální právní normy.

Pokud by se však přece jen mělo jednat o konkurenční zákonná ustanovení, tak pro přednostní aplikaci ustanovení § 46

odst. 7 exekučního řádu svědčí nejen pravidlo speciality, ale také další základní aplikační pravidlo *lex posterior derogat priori*. To lze dovodit i z bodu 34 důvodové zprávy k zákonu č. 286/2009 Sb., kde je obsažena byť velmi kusá informace o tom, že právní úprava reaguje na nový insolvenční zákon.

Zákonodárce zřejmě považoval zvolený legislativní postup za účelnější a vhodnější, zejména s přihlédnutím k tomu, že tato právní norma stanoví povinnost soudnímu exekutorovi. Soudní exekutor je povinen aktivně konat, když toto aktivní konání spočívá v povinnosti rozhodnout o odpočtu nákladů exekuce a o vydání vymoženého plnění po odpočtu nákladů exekuce insolvenčnímu správci. Insolvenční správce je v této situaci spíše v pasivní pozici. Je adresátem rozhodnutí soudního exekutora o vydání vymoženého plnění a o odpočtu nákladů exekuce, a dostává se tak do postavení quasi účastníka exekučního řízení, protože mu svědčí právo podávat opravné prostředky proti takovému rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že i v postupu, kdy soudní exekutor rozhoduje o vydání vymoženého plnění insolvenčnímu správci, se projevuje skutečnost, že úkony soudního exekutora se považují za úkony soudu, přičemž tato právní úprava úkonů soudního exekutora po zahájení insolvenčního řízení je koncentrována do exekučního řádu a do občanského soudního řádu, je z tohoto pohledu logické, že právní norma definující úkon a povinnost exekutora po zahájení insolvenčního řízení je zapracována právě do exekučního řádu. Toto však nijak neoslabuje její aplikovatelnost ani její právní účinky.

Je zjevné, že rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 je založeno zejména na úvaze, že předmětná právní norma není obsažena v insolvenčním zákoně. Pokud by v insolvenčním zákoně obsažena byla, nebylo by žádného sporu o přednostní její aplikace. Úvaha NS ČR o tom, že „aplikovat ustanovení § 46 odst. 7 věta druhá ex. řádu v jeho

*doslovném znění nelze*¹ je nedostatečně vyargumentovaná a nezohledňuje uvedené skutečnosti. Autorka má za to, že pokud je soudním výkladem de facto vyřazováno z aplikační praxe jinak jasné a výslovné zákonné ustanovení, které bylo do právního řádu zakomponováno dodatečně za účelem, aby byla vyplněna mezera v právním řádu, jež se projevila po dvou letech aplikace insolvenčního zákona, měl by takový výklad mít hlubší argumentaci se zohledněním všech aspektů a to i z toho důvodu, že se v zásadě jedná o exekuční senát složený ze zkušených exekutorských soudců.

Předmětné rozhodnutí NS ČR lze tedy považovat za nekomplexní a neucelený právní výklad. Jestliže má takové rozhodnutí představovat „precedentní rozhodnutí“, mělo by působit silou své přesvědčivosti. To by znamenalo, že se vypořádá s interpretací právních norem jak z hlediska teologického, historického, gramatického, tak z hlediska jejich systematiky. Argumentace rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 je však pouze zjednodušená a zcela nadřazuje určitý zobecňující princip nad výslovné zákonné ustanovení, které bylo do právního řádu zařazeno při existenci onoho zobecňujícího principu a zjevně při plném vědomí zákonodárce o potřebě speciální právní úpravy, aniž by se zabývala a vypořádala s tím, v jaké době bylo ono rozhodnutí do právního řádu doplněno a které důvody k tomu zákonodárce vedly. Pokud by toto bylo učiněno, muselo by být zjevné, že stávající ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu jakožto dodatečně přijaté ustanovení fakticky doplňuje insolvenční zákon ohledně situace, která předtím nebyla právním řádem řešena. Nelze proto toto ustanovení přehlížet a ani nelze řešit tento problém pouhým konstatováním, že toto ustanovení nelze aplikovat pro jeho rozpor se základními principy insolvenčního zákona vyjádřenými v ustanovení § 5 insolvenčního řádu. Existuje řada situací, kdy jsou v právním řádu zohledněny určité instituty či postupy, které nemusejí odpovídat základním principům, právě proto, že je potřeba zohlednit určité speciální situace či postavení určitých subjektů. Například pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené jim naroveň taktéž prolamují princip rovnosti věřitelů a poměrného uspokojování všech pohledávek v rámci insolvenčního řízení.

Konkrétní aplikační problémy

Rozhodnutí NS ČR sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 nesprávně staví soudního exekutora do pozice běžného věřitele, aniž by byla vzata v úvahu specifičnost jeho postavení a činnosti

vykonávané na základě veřejnoprávního právního předpisu, či povaha nákladů, které soudní exekutor na základě zákonem uložených povinností vynaložil za účelem zpeněžení nemovitostí (či jiného majetku) dlužníka. Zejména nebylo vzato v úvahu, že náklady vynaložené v insolvenčním řízení na nucené zpeněžení majetku dlužníka mají přednostní postavení oproti jiným pohledávkám za dlužníkem. Není tedy jasné, proč by měl mít soudní exekutor se svými náklady, rovněž vynaloženými na nucené zpeněžení majetku dlužníka, postavení běžného věřitele. Rozdíl může být toliko v tom, že soudní exekutor tyto náklady vynaložil před zahájením insolvenčního řízení, nicméně výsledek je tentýž v tom, že výtěžek získává insolvenční správce dlužníka do jeho majetkové podstaty, a tento výtěžek tedy opět slouží k uspokojení pohledávek věřitelů v insolvenčním řízení

Typickým příkladem pro porovnání nákladů vznikajících v exekučním a insolvenčním řízení je zpeněžení majetku. V situaci, kdy zpeněžování majetku dlužníka zajišťuje v insolvenčním řízení insolvenční správce i prostřednictvím třetí osoby (typicky dražebníka) v dražbě, je přednostně a v celé výši uspokojen náklad, který tímto postupem vznikne, tedy jak hotové výdaje spojené s dražbou, tak odměna dražebníka. Oproti tomu v situaci, kdy majetek dlužníka zpeněžil soudní exekutor v rámci exekučního řízení a výtěžek z tohoto zpeněžení má vydat insolvenčnímu správci, není odměna exekutora jakožto toho, kdo dražbu provedl, a ani jeho hotové výdaje spojené s dražbou uspokojeny a je prohlášen za běžného věřitele, který si má přihlásit takovou pohledávku do insolvenčního řízení, kde bude uspokojena společně s ostatními pohledávkami (jak je obecně známo fakticky průměrně v rozsahu 4 až 5 %).

Tím vzniká neodůvodněný rozdíl mezi dlužníky, potažmo i mezi věřiteli, v řízeních, kde za a) probíhá insolvenční řízení bez předchozí exekuce a kde za b) probíhá insolvenční řízení po předchozí neukončené exekuci, v níž byl zpeněžen majetek dlužníka. V prvním případě je majetková podstata menší, jelikož se z majetkové podstaty musí přednostně zaplatit náklady za zpeněžení majetku dlužníka, neboť insolvenční správce „přišel již k hotovému“. V druhém případě budou věřitelé dlužníka uspokojeni ve větším rozsahu, jelikož se náklady na zpeněžení majetku dlužníka fakticky nezaplatí, to však neznamená, že by neexistovaly. Tyto neodůvodněné rozdíly vznikají i přes výslovnou právní úpravu, která stanoví, že soudní exekutor má insolvenčnímu správci vydat vymožené plnění po odpočtu nákladů exekuce dle ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu, přičemž smyslem této právní

¹ Rozhodnutí NS ČR sp. zn. 21 Cdo 3182/2014.

úpravy je nepochybně i to, aby při řešení dlužnickovy situace byly prioritně uhrazeny náklady, které za tím účelem vynaložily třetí osoby (soudní exekutor, insolvenční správce, dražebník). Pokud by to mělo být jakkoli jinak, není žádný důvod, aby některé pohledávky měly prioritní postavení, aby třeba insolvenční správce měl přednostně uspokojovanou odměnu či aby byly nároky dražebníka za provedenou dražbu uspokojovány přednostně (zpravidla ve výši 100 %, a to co do hotových výdajů, tak odměny), namísto toho, aby si dražebník a insolvenční správce přihlásili tuto pohledávku do insolvenčního řízení, v němž by i tyto pohledávky byly uspokojeny poměrně ve stejné výši jako pohledávky ostatních věřitelů. Takový postup by byl logický, protože není důvod, aby kdokoli v situaci, kdy je dána úpadková situace dlužníka, měl uhrazenou celou svoji pohledávku, včetně odměny. Jestliže tomu tak je, jsou pro to zajisté speciální důvody.

Stejně jako insolvenční správce, je soudní exekutor taktéž jakýmsi procesním a majetkovým administrátorem majetku dlužníka. Jestliže zákon (exekuční řád) deleguje na soudního exekutora určitou státní moc a ukládá mu povinnosti v rámci jejího výkonu, nemůže být soudní exekutor pouhým běžným věřitelem povinného, který by měl mít stejné postavení s ostatními věřiteli povinného. Soudní exekutor totiž nevstupuje s povinným do žádného soukromoprávního vztahu a nevzniká mu pohledávka za povinným z žádného právního úkonu povinného. Soudní exekutor naopak po celé exekuční řízení vystupuje jako osoba vykonávající státní moc na základě zákona a v jeho mezích. Veškeré úkony soudního exekutora v exekučním řízení se považují za úkony soudu, a jestliže soudnímu exekutorovi za tyto úkony vzniká nárok na náklady exekuce (ustanovení § 3 odst. 1 exekučního řádu) a je nucen vynakládat hotové výdaje (za znalecké posudky, náklady spojené s dražbou), je jisté, že jeho postavení v porovnání s běžnými věřiteli dlužníka, jejichž pohledávky vznikly ze soukromoprávních vztahů, nemůže být zásadně stejné či obdobné. Zjevně i s přihlédnutím k těmto okolnostem byla do právního řádu zákonem č. 286/2009 Sb., s účinností od 1. 11. 2009 doplněna výslovná právní norma (ustanovení § 26 odst. 7 exekučního řádu), která přiznává soudnímu exekutorovi s ohledem na jeho nárok na náklady exekuce speciální postavení s pozicí prioritního uspokojení nákladů exekuce před vydáním vymoženého plnění v exekučním řízení insolvenčnímu správci. Tato skutečnost je rozhodující.

O rovnosti věřitelů můžeme hovořit pouze v případě stejného typu pohledávek, což ovšem není tento případ. Právní řád

České republiky na několika místech upravuje privilegované postavení vynaložených nákladů řízení, a to jak přímo v insolvenčním zákoně (ustanovení § 298 odst. 2 a 3 IZ), tak také u výkonu rozhodnutí, exekuce či daňové exekuce.

Závěr

S ohledem na uvedené skutečnosti má autorka článku za to, že rozhodnutí NS ČR sp. zn. 21Cdo 3182/2014 neřeší adekvátně právní otázku možnosti, či nemožnosti odpočtu nákladů exekuce v případě zahájení insolvenčního řízení na majetek povinného. Navíc toto rozhodnutí bez dostatečného odůvodnění obsahuje závěr o neaplikovatelnosti ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu, což lze považovat za podstatný zásah do právního řádu, který koliduje s principem dělby moci mezi mocí zákonodárnou a soudní. Dané rozhodnutí je přitom používáno jako „precedentní“ v obdobných věcech. Lze se domnívat, že rozhodnutí zasahuje i do ústavně zaručeného práva exekutora na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, když příslušná ustanovení obecně závazných předpisů byla vyložena v rozporu s principy spravedlnosti a s upřednostněním úpravy insolvenčního zákona před úpravou exekučního řádu.

Seznam použitých pramenů:

*Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb.
Zákon č. 120/2001 Sb. (Exekuční řád)
Zákon 186/2006 Sb. (Insolvenční zákon)
Listina základních práv a svobod*

Judikatura:

*R 86/2005
Rozhodnutí NS ČR sp. zn. 21 Cdo 3182/2014
ze dne 23. října 2014*

PROVEDENÍ EXEKUCE VYKLIZENÍM BYTU BEZ BYTOVÉ NÁHRADY

Mgr. Petr Hloch
exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Karviná
soudního exekutora Mgr. Pavla Struminského

Úvod

Exekuce jako taková je prostředkem nucené realizace vykonatelného exekučního titulu, kterou je uspokojováno právo oprávněného na plnění peněžitého či nepeněžitého charakteru (popřípadě na kombinaci obou těchto plnění), které nebylo povinným dobrovolně splněno. Lze souhlasit s názorem, že v exekuční praxi převažují zejména exekuce, kterými jsou uspokojovány pohledávky oprávněných na peněžité plnění, nicméně vymáhání nepeněžitého plnění je neméně zajímavou problematikou.

K jednomu ze způsobů exekuce, kterým je uspokojováno právo oprávněného na nepeněžité plnění, patří vyklizení.¹ Samotný institut vyklizení je v exekučním řádu (zákon č. 120/2001 Sb., v platném znění) upraven jen velmi obecně a exekuční řád sám odkazuje na speciální úpravu této problematiky v občanském soudním řádu.² Vyklizení představuje jeden ze způsobů výkonu rozhodnutí ukládající splnění nepeněžitého plnění, který se uplatní tehdy, jestliže exekuční titul ukládá povinnému vyklidit nemovitost, stavbu, byt nebo místnost, ať již se jedná o povinnost k vyklizení bez náhrady, nebo o povinnost vázanou na zajištění bytové náhrady nebo přístřeší.³ Během procesu vyklizení cestou exekuce je nutné a) z vyklizovaného prostoru odstranit určité věci, b) zajistit, aby tento prostor opustil povinný a další (určité osoby) a c) zpřístupnit prostor oprávněnému.⁴

¹ Viz ustanovení § 59 odst. 2 písmeno a) zákona č. 120/2001 Sb., v platném znění.

² Viz ustanovení § 73 zákona č. 120/2001 Sb., v platném znění.

³ SVOBODA, Karel. SMOLÍK, Petr. LEVÝ, Jiří. ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1398 s. ISBN 978-80-7400-506-0, str. 1306.

⁴ KURKA, Vladimír. DRÁPAL, Ljubomír. Výkon rozhodnutí v soudním řízení. 1. vydání. Praha: Linde, 2004, 854 s. ISBN 80-7201-443-9, str. 671.

Předmětem článku je vyklizení bytu bez bytové náhrady, a to od podání exekučního návrhu až do samotné realizace vyklizení. Autor se tímto tématem zabývá i proto, že nový občanský zákoník, účinný od 1. 1. 2014 (zákon č. 89/2012 Sb., v platném znění), neobsahuje žádné srovnatelné či obdobné ustanovení k § 712 občanského zákoníku, který upravoval bytové náhrady (zákon č. 40/1964 Sb. byl s účinností od 1. 1. 2014 nahrazen novým občanským zákoníkem).

Exekuční titul, pověření soudního exekutora, výzva k dobrovolnému splnění povinnosti

Předpokladem k tomu, aby oprávněný mohl podat k soudnímu exekutorovi řádný a bezvadný exekuční návrh směřující na vyklizení povinného z bytu, je existence vykonatelného exekučního titulu, zpravidla vykonatelného rozsudku soudu prvního stupně, kterým byla jedné ze stran nalézacího řízení (zpravidla žalovanému či žalovaným) uložena povinnost nepeněžitěho charakteru (vyklizení bytu). Lze se ovšem setkat i s jiným typem exekučního titulu, kterým je povinnému uložena povinnost vyklidit byt, a to v rámci exekuce prodejem nemovité věci, a sice za předpokladu, že předmětem exekuce je byt povinného.⁵

Pokud jde o vykonatelnost exekučního titulu, nutno uvést, že ukládá-li exekuční titul povinnému vyklidit určité prostory specifikované v exekučním titulu, aniž by v něm bylo uvedeno, že povinnost k vyklizení je vázána na poskytnutí nějaké náhrady, jedná se o exekuční titul, který je vykonatelný tehdy, jestliže uplynula lhůta k plnění.⁶ Protože exekuční titul, jehož nucený výkon oprávněný v exekučním návrhu požaduje od soudního exekutora zrealizovat, často ukládá povinnému nejenom povinnost nepeněžitěho charakteru (vyklizení bytu), ale rovněž i povinnost peněžitěho charakteru (úhrada nákladů nalézacího řízení), jedná se o exekuční řízení, které v sobě kombinuje prvky jak peněžitěho, tak nepeněžitěho plnění. Z tohoto důvodu je tedy praktické, aby poté, co soudní exekutor obdrží od exekučního soudu pověření k provedení exekuce ve smyslu § 43a) odst. 3 a 4 zákona č. 120/2001 Sb., v platném znění, byla povinnému následně adresována výzva ke splnění povinnosti dle § 46 odst. 6 exekučního řádu. V ní by měl být povinný vyzván k dobrovolnému splnění veškerých svých povinností v rámci vedeného exekučního řízení, tedy jak ke splnění povinnosti nepeněžitěho

charakteru, tak i ke splnění povinnosti peněžitěho charakteru, a to včetně zálohy na snížené náklady exekuce.⁷ Vzhledem k tomu, že exekuční titul ukládá jedné ze stran nalézacího řízení povinnost vyklizení bytu a jeho odevzdání druhé straně, je i výzva soudního exekutora ke splnění nepeněžitěho plnění koncipována v obdobném duchu. Povinný je vyzván ke splnění povinnosti nepeněžitěho charakteru přímo k rukám oprávněného, tedy k vyklizení předmětného bytu a k jeho předání přímo oprávněnému.

V pověření soudního exekutora k provedení exekuce ve smyslu ustanovení § 43a) odst. 3 a 4 zákona č. 120/2001 Sb., v platném znění, přitom musí být přesně specifikována povinnost nepeněžitěho charakteru, která má být v exekučním řízení realizována, neboť ohledně vyklizení bytu se v exekučním řízení žádný exekuční příkaz nevydává.⁸ Jde-li o případ, kdy je exekučním soudem vydáno pověření soudního exekutora současně nejenom pro vyklizení bytu, ale i pro plnění peněžitě (úhrada nákladů nalézacího řízení), soudní exekutor může v rámci svého pověření na plnění peněžitěho charakteru vydávat exekuční příkazy, které se týkají vymáhaného peněžitěho plnění.

Dobrovolné splnění povinnosti, vyznění o termínu vyklizení, přípravné úkony

Po uplynutí lhůty ve smyslu ustanovení § 46 odst. 6 exekučního řádu, která je důvodem pro zapsání doložky provedení exekuce do rejstříku zahájených exekucí ve smyslu ustanovení § 35b) odst. 1 písmeno h) zákona č. 120/2001 Sb., v platném znění, je na místě zjistit, zda došlo k dobrovolnému splnění povinnosti ze strany povinného, či nikoliv, popřípadě v jakém rozsahu. Případné dobrovolné plnění vyklizení bytu ze strany povinného je možno zjistit zpravidla dotazem na oprávněného.

Povinný může v reakci na výzvu ke splnění povinnosti ve smyslu ustanovení § 46 odst. 6 exekučního řádu svoji povinnost splnit a) zcela (vyklizení bytu a uhrazení peněžitěho plnění včetně zálohy na snížené náklady exekuce), b) zčásti (pouze vyklizení bytu, nebo pouze úhrada peněžitěho plnění), c) svoji povinnost nesplní vůbec. Soudní exekutor v případě úplného či částečného splnění povinnosti dle zaslané výzvy co do vyklizení již nepokračuje v exekuci ohledně nepeněžitěho plnění, pro

⁵ Viz ustanovení § 336j) odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., v platném znění.

⁶ SVOBODA, Karel. SMOLÍK, Petr. LEVÝ, Jiří. ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1398 s. ISBN 978-80-7400-506-0, str. 1307.

⁷ Viz ustanovení § 11 odst. 1 písmeno a) a b) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., v platném znění.

⁸ Viz ustanovení § 47 a ustanovení § 49 zákona č. 120/2001 Sb., v platném znění.

kteř byl pověřen vedením exekuce. Naopak v případě pouze částečného splnění povinnosti peněžitého charakteru dle zasláné výzvy či nesplnění povinnosti činí další úkony směřující k realizaci exekuce vyklizením bytu. Po zapsání doložky provedení exekuce do rejstříku zahájených exekucí stanoví termín vyklizení bytu, o kterém je nutno vyrozumět povinného, oprávněného a příslušný orgán obce, v jehož obvodu se nachází vyklizovaná nemovitá věc. Povinný pak musí být o termínu vyklizení informován s dostatečným předstihem, a to ve lhůtě nejméně 15 dnů předem.⁹ Povinnému je tedy de facto poskytnuta další lhůta, aby se mohl připravit na skutečné provedení exekuce. Nesmíme totiž zapomenout na skutečnost, že k informování povinného o konkrétním termínu vyklizení dochází až poté, což již byl vyzván soudním exekutorem k dobrovolnému splnění povinnosti ve smyslu ustanovení § 46 odst. 6 exekučního řádu, v platném znění.

Pokud jde o formu vyrozumění o termínu provedení vyklizení, ustanovení § 340 občanského soudního řádu, v platném znění, výslovně neuvádí, zda má být termín vyklizení bytu stanoven usnesením soudního exekutora, či zda jej postačí stanovit pouhým přípisem. Autor článku se nicméně přiklání k vyrozumění termínu vyklizení formou usnesení. Jelikož se jedná o usnesení, kterým se upravuje vedení řízení, je zjevné, že proti takovému usnesení není odvolání přípustné.¹⁰ Je rovněž vhodné v samotném usnesení o vyrozumění termínu provedení vyklizení informovat i o samotném postupu vyklizení ve smyslu ustanovení § 341 občanského soudního řádu, ačkoliv tato povinnost z ustanovení občanského soudního řádu nevyplývá.

Kromě stanovení termínu vyklizení se doporučuje zjistit (např. dotazem na oprávněného) skutečnosti, které případně mohou usnadnit samotnou realizaci vyklizení bytu. Je záhodno ověřit, zda se povinný ve vyklizovaném bytě zdržuje, či nikoliv, zda předmětný vyklizovaný byt s povinným užívá i další osoba, zda se v bytě nenachází zvíře, ohledně kterého je potřeba případně zajistit odborné provedení odchytu, zda při samotném úkonu vyklizení nehrozí riziko agresivního chování ze strany povinného, zda zde nejsou okolnosti, které by bránily faktickému provedení vyklizení bytu, zda má oprávněný připraveny prostory pro případnou úschovu movitých věcí povinného, případně zda má tyto prostory zajistit soudní exekutor, zda oprávněný zajistí stěhovací službu pro odvoz vyklizených movitých věcí povinného do úschovy či zda má stěhovací službu zajistit soudní exekutor, zda má oprávněný k dispozici

klíče od vyklizovaného bytu či alespoň od vchodových dveří bytového domu, ve kterém se nachází vyklizovaný byt apod. Rovněž je nutné zajistit zámečníka, který po vyklizení provede odbornou výměnu zámku, případně který zpřístupní vyklizovaný byt v případě nepřítomnosti povinného.

Nedílnou součástí celého procesu je i příprava protokolu o vyklizení. Je-li exekuce vedena i pro peněžité plnění, je vhodné připravit i protokol o soupisu movitých věcí za předpokladu, že již byl nebo bude vydán exekuční příkaz k provedení exekuce prodejem movitých věcí povinného. Také je nutno domluvit s oprávněným, zda bude osobně přítomen vyklizení, případně zda bude přítomen jeho zástupce (v tom případě je nutné doložit řádnou plnou moc), aby bylo možné jim fakticky předat vyklizovaný byt. Před samotným termínem vyklizení se také kontroluje řádné doručení vyrozumění o termínu vyklizení všem subjektům, zejména pak dodržení zákonné lhůty pro povinného ve smyslu ustanovení § 340 odst. 2 občanského soudního řádu, v platném znění. V neposlední řadě je třeba zajistit technické prostředky jako kameru či fotoaparát, které zachytí a zdokumentují průběh vyklizení.

Provedení exekuce vyklizením, (ne)účast povinného, úschova věcí, věci bezcenné

Z ustanovení § 341 odst. 1 písmeno a) a b) občanského soudního řádu, v platném znění, se podává, že exekuce vyklizením bytu se provede tak, že z vyklizovaného bytu budou odstraněny věci patřící povinnému a příslušníkům jeho domácnosti, jakož i věci, které sice patří někomu jinému, ale jsou se souhlasem povinného umístěny ve vyklizovaném bytě. Z vyklizovaného bytu budou rovněž vykázáni povinný a všichni, kdo se tam zdržují na základě práva povinného.¹¹ Ve stanoveném termínu vyklizení se na místo dostaví soudní exekutor, oprávněný, zámečník, vykonavatel, pracovníci stěhovací služby, příslušníci městské policie apod. Těsně před samotným zahájením úkonu se začne pořizovat kamerový záznam. Nejprve je povinný vyzván, aby dobrovolně zpřístupnil předmětný byt.

Pokud se povinný ve vyklizovaném bytě nenachází, lze si do vyklizovaného bytu zajistit přístup prostřednictvím zámečníka, a to za předpokladu splnění podmínek ustanovení § 340 odst. 2 občanského soudního řádu,

⁹ Viz ustanovení § 340 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., v platném znění.

¹⁰ Viz ustanovení § 202 odst. 1 písmeno a) zákona č. 99/1963 Sb., v platném znění.

¹¹ Viz ustanovení § 341 odst. 1 písmeno a) a b) zákona č. 99/1963 Sb., v platném znění.

v platném znění. Je třeba zjistit, zda se ve vyklizovaném bytě nacházejí movité věci povinného a zda jsou tyto věci cenné, či nikoliv. Pokud jde o cenné věci a exekuce je současně vedena i pro vymožení peněžitého plnění, lze je sepsat do protokolu o soupisu, následně je zajistit a prodat v dražbě.¹² Není-li však exekuce vedena i pro peněžité plnění, může oprávněný k movitým věcem povinného uplatnit zadržovací právo ve smyslu ustanovení § 2234 nového občanského zákoníku, v platném znění. Pokud toto právo neuplatní a cenné movité věci povinného nebudou během jeho nepřítomnosti ani pojaty do soupisu, uloží se do úschovy, a to na náklady povinného. Povinný je pak vyrozuměn o tom, komu byly věci dány do úschovy. V případě nezajištění úschovy cenných movitých věcí povinného by nebylo možné provést exekuci vyklizením bytu.

Jestliže se ve vyklizovaném bytě nacházejí pouze bezcenné movité věci povinného, nepředávají se do úschovy.¹³ Jsou-li bez přítomnosti povinného nalezeny ve vyklizovaném bytě jeho osobní doklady povinného, vezmou se do úschovy soudního exekutora a povinný je následně vyzván k jejich vyzvednutí. Je přitom poučen, že pokud si doklady nevyzvedne, budou předány příslušným orgánům.

Průběh vyklizení bytu povinného se zaznamenává do protokolu o vyklizení, do něhož je nutno rovněž zaznamenat a řádně identifikovat a) movité věci povinného, které byly sepsány do protokolu o soupisu movitých věcí, b) movité věci povinného, ohledně nichž oprávněný uplatnil zadržovací právo ve smyslu ustanovení § 2234 nového občanského zákoníku, v platném znění, c) movité věci povinného, které byly dány do úschovy na náklady povinného, d) bezcenné movité věci povinného, které nebyly dány do úschovy. Rovněž je vhodné tyto movité věci povinného řádně zdokumentovat kamerovým záznamem či fotografiemi, aby byly snadno identifikovány.

Po provedení vyklizení bytu bez přítomnosti povinného je praktické nechat přítomným zámečnickem vyměnit zámek od vyklizovaného bytu a po uzamknutí předat klíče oprávněnému. Tím de facto končí akt provedení vyklizení bytu bez přítomnosti povinného.

Je-li povinný průběhu vyklizení přítomen, je nejprve vyzván, aby byt dobrovolně zpřístupnil. Pokud by toto odmítl, bude upozorněn na možnost zpřístupnění bytu prostřednictvím zámečníka. Po zpřístupnění bytu je povinný obeznámen s předmětem výkonu. Zjišťuje se také, zda neexistují okolno-

sti, které by bránily faktickému provedení vyklizení, např. upoutání povinného na lůžku pro nemoc, žena v šestinedělí či v pokročilém stupni těhotenství. Do protokolu se uvede poznámka, zda byly, či nebyly zjištěny skutečnosti, které by bránily provedení exekuce. Nacházejí-li se ve vyklizovaném bytě osoby, které byt užívají na základě vlastního práva, jež není odvozeno od práva povinného, a jimž nebyla uložena povinnost vyklidit byt, pak je vůči takovým osobám třeba prohlásit exekuci za nepřípustnou.¹⁴

Průběh vyklizení za přítomnosti povinného je vesměs totožný se situací, kdy je dlužník nepřítomen. Platí, že je nutno zjistit, zda se v bytě nacházejí movité věci povinného, zda jsou cenné, či bezcenné. V závislosti na učiněném zjištění následuje postup, který byl již popsán. Pokud se však nacházejí v bytě cenné movité věci, oprávněný k nim neuplatní zadržovací právo a ani nejsou pojaty do soupisu k zajištění pohledávky peněžitého charakteru, postupuje se dle § 341 odst. 2 občanského soudního řádu. Až v případě odmítnutí převzetí těchto cenných movitých věcí je možno postupovat dle § 341 odst. 3 občanského soudního řádu, v platném znění, kdy se věci dají do úschovy (obci nebo jinému vhodnému schovateli), a to na náklady povinného.

Vyrozumění o vyklizení, prodej věcí, oznámení o zničení věcí, náklady exekuce

Po nuceném provedení exekuce vyklizením bytu bez přítomnosti povinného je povinný informován o výkonu a o tom, komu byly věci dány do úschovy.¹⁵ Tentýž postup se užije v případě vyklizení bytu za účasti povinného, pokud bylo převzetí movitých věcí odmítnuto. Movité věci povinného, které byly dány do úschovy, si povinný může vyzvednout u schovatele do 6 měsíců ode dne, kdy byly uschovány. Pokud nebudou ve stanovené zákonné lhůtě vyzvednuty, má schovatel možnost postupovat ve smyslu ustanovení § 342 občanského soudního řádu.

Nastane-li případ, kdy byly při vyklizení nalezeny pouze bezcenné movité věci, nařídí se jejich zničení, o čemž je povinný vyrozuměn, a to nejméně 5 dní přede dnem zničení. Povinnému je tak dána možnost bezplatného převzetí věcí. Pokud si povinný věci nevyzvedne, provede se jejich zničení tak, že budou předány k využití nebo k odstranění nebo budou předány osobě oprávněné ke sběru nebo výkupu odpadů podle zvláštního právního předpisu, kterým je

¹² Viz ustanovení § 326 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., v platném znění.

¹³ Viz ustanovení § 341 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., v platném znění.

¹⁴ SVOBODA, Karel. SMOLÍK, Petr. LEVÝ, Jiří. ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1398 s. ISBN 978-80-7400-506-0, str. 1310.

¹⁵ Viz ustanovení § 341 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., v platném znění.

zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech. O provedeném předání bezcenných movitých věcí se obvykle sepisuje protokol.

Exekuce vyklizením bytu bývá finančně nákladná. Zahrnuje hotové výdaje na zámečníka, stěhovací služby, bezpečnostní agentury apod. Pokud tyto hotové výdaje hradí soudní exekutor sám, může se stát, že se je po povinném nepodaří vymoci v rámci vedeného exekučního řízení. Lze proto vyzvat oprávněného ke složení zálohy na náklady exekuce.¹⁶ Dalším možným řešením je např. postup dle ustanovení § 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., v platném znění. Platí však, že samotné provedení vyklizení bytu není důvodem pro ukončení exekuce v plném rozsahu, zejména pokud doposud nebylo úspěšně vymoženo i peněžité plnění (náklady nalézacího řízení, náklady oprávněného za exekuční řízení, náklady soudního exekutora), pro které bylo rovněž vydáno pověření soudního exekutora k vedení exekuce. Exekuce původně vedená na peněžité a nepeněžité plnění se po provedeném vyklizení transformuje z kombinace peněžitého a nepeněžitého charakteru do klasické exekuce na peněžité plnění, pro které je exekuční řízení nadále vedeno.

Závěr

Cílem článku bylo popsat problematiku realizace exekuce na nepeněžité plnění, konkrétně na vyklizení bytu bez bytové náhrady. Autor při popisu celého procesu vycházel z praktických zkušeností. Snažil se upozornit právě na praktickou stránku daného výkonu, který povinnému zpravidla ukládá nejenom povinnost nepeněžitého charakteru, ale často i peněžitého charakteru. Lze proto hovořit spíše o provedení nuceného výkonu, který v sobě kombinuje prvky jak peněžitého, tak nepeněžitého plnění.

Seznam literatury:

- KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 957 s. ISBN 978-80-7400-476-6.*
 KURKA, Vladimír. DRÁPAL, Ljubomír. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení. 1. vydání. Praha: Linde, 2004, 854 s. ISBN 80-7201-443-9.*
 KURKA, Vladimír. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce. 1. vydání. Praha: ASPI, 2005. 316 s. ISBN 80-7357-054-8.*
 SVOBODA, Karel. SMOLÍK, Petr. LEVÝ, Jiří. ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Občanský soudní řád: komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1398 s. ISBN 978-80-7400-506-0.*
 TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 3852 s. ISBN 80-7179-489-9.*

Právní předpisy:

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
 Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
 Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem

¹⁶ Viz ustanovení § 12 odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., v platném znění.

PŘESHraniční VYMÁHÁNÍ VÝŽIVNÉHO V EU

Mgr. Lenka Ochmannová, LL.M.

exekutorská koncipientka
Exekutorského úřadu Praha 1
soudního exekutora JUDr. Jiřího Bulvase

Úvod

Od vstupu České republiky do Evropské unie v květnu roku 2004 se musí Česká republika vypořádávat i s jejími právními předpisy. Rovněž co se týče procesních předpisů disponuje Evropská unie velkým množstvím nařízení, která jsou přímo aplikovatelná v České republice a musejí být použita v řízeních, kde je přítomný zahraniční prvek.

V České republice neustále stoupá počet exekučních řízení, kde se vymáhá výživné pro nezletilé, ba i zletilé dítě. Rovněž stoupá počet manželství, kde jeden z manželů je cizinec. V případě, že se rozhodnutí ohledně výživného má vykonat podle příslušnosti v České republice, musí soudní exekutor před požádáním příslušného soudu o vydání pověření k provedení exekuce prozkoumat, zda exekuční návrh splňuje veškeré předpoklady pro pověření soudního exekutora exekučním soudem. Jedním z těchto požadavků rovněž může být zkoumání, zda se má na rozhodnutí použít některé z nařízení Evropské unie či jiná mezinárodní smlouva, nebo rozhodnutí zůstává v režimu zákona o mezinárodním právu soukromém.¹

Tématem článku je rozbor nařízení o výživném ohledně uznání a vykonatelnosti rozhodnutí. Účelem je nastínit proces nařízení exekuce v případech, kdy se jedná o rozhodnutí o výživném a zároveň toto rozhodnutí bylo vydáno v jiném členském státě Evropské unie než v České republice. Autorka se rovněž zamýšlí nad jednotlivými kroky a nastiňuje možná řešení a úskalí jednotlivých procesů.

¹ Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

Základní informace k nařízení

Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností, se vztahuje na přeshraniční řízení, ve věcech vyživovacích povinností. Stanovuje úpravu nalézacího řízení, ale rovněž úpravu uznání a výkonu rozhodnutí. Účelem nařízení je usnadnit plnění pohledávek v přeshraničním styku. Nařízení se nevztahuje pouze na vyživovací povinnost rodiče versus dítě, ale také na manželství či švagrovství. Nařízení se použije na rozhodnutí, která byla vydána po 18. 6. 2011², vztahuje se na všechny státy Evropské unie, včetně Dánska.

Nařízení upravuje dva různé způsoby, jakými lze nařídit exekuci. První ze způsobů se použije pro státy Evropské unie, které jsou rovněž signatáři Haagského protokolu z roku 2007. U takových rozhodnutí³ se použije nařízení exekuce tzv. bez dalšího. V praxi to znamená, že není vyžadováno žádné další řízení, které by prohlašovalo rozhodnutí za vykonatelné.⁴

Druhá možnost je u těch rozhodnutí, která sice vydal jeden z členských států Evropské unie, avšak tento stát není vázán Haagským protokolem z roku 2007. Jedná se o Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Takovéto rozhodnutí musí projít procesem uznání vykonatelnosti ve státě, kde má být rozhodnutí vykonáno. Jednotlivé procesy nařízení exekuce autorkou rozebrány v dalších částech textu.

Nařízení exekuce bez dalšího

Tento způsob vykonání exekučního titulu má za účel co nejvíce zjednodušit proces nařízení exekuce v jiném členském státě Evropské unie. Exekuční soud u těchto rozhodnutí není oprávněn prozkoumávat rozhodnutí ve věci, existuje však jedna výjimka, kdy exekuční titul je napaden ve státě původu.⁵

U rozhodnutí, která mohou být v České republice exekuvována bez dalšího, se nevyžaduje po oprávněném mnoho součinnosti. Oprávněný přiloží soudnímu exekutorovi k exekučnímu návrhu vyhotovení rozhodnutí o výživném, které splňuje podmínky pro uznání pravosti, a dále formulář k rozhodnutí, který ustanovuje povinnost povinného plnit. Vzor takového formuláře je v příloze I. nařízení. Rozhodnutí a výtah z rozhodnutí musí oprávněný doložit soudnímu exekutorovi v originále a taky v úředním překladu.⁶

V praxi se však často stává, že ani samy soudy členských států nevědí, jakou přílohu kterého nařízení musejí vyplnit. V těchto případech je nasnadě pomoc soudního exekutora, který by měl vědět, jaké nařízení je možné použít, a který formulář je pro nařízení exekuce potřeba.

Nařízení exekuce po prohlášení vykonatelnosti

Jak už bylo zmíněno výše, u Spojeného království Velké Británie a Severního Irska se nedá použít nařízení exekuce bez dalšího, ale musí se použít další způsob, který nařízení upravuje. Je potřeba si uvědomit, že uznání rozhodnutí probíhá automaticky, stejně jako v předchozím případě. Rozdíl je v tom, že při prohlášení vykonatelnosti může stát, který má rozhodnutí vykonat, toto odmítnout. Důvodem pro odepření vykonání rozhodnutí jsou stanoveny v článku 24 nařízení. K těmto důvodům patří zjevný rozpor s veřejným pořádkem, vadnost doručování v případě rozhodnutí v nepřítomnosti žalovaného, neslučitelnost s rozhodnutím vydaným v řízení mezi týmiž stranami v uznávajícím členském státě, neslučitelnost s rozhodnutím vydaným mezi týmiž stranami v jiném členském státě nebo třetím státě.

Pro tato rozhodnutí se použije řízení o prohlášení vykonatelnosti (tzv. exequatur).⁷ Exequatur je pojem specifický pro

² Vzhledem ke skutečnosti, že Nařízení není účinné dlouho, může se stát, že rozhodnutí o výživném bude vydáno před tímto datem. V tomto případě se nedá exekuce nařídit podle nařízení o výživném, avšak musí se najít jiné nařízení, podle kterého by mohla být exekuce nařízena. Nejčastěji bude tímto Nařízením Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen Nařízením Brusel I).

³ Nutno poznamenat, že rozhodnutím se podle článku 2 odst. 1 bod 1) a 2 Nařízením o výživném pro účely tohoto nařízení rozumí „rozhodnutím“ rozhodnutí ve věcech vyživovacích povinností vydané soudem členského státu bez ohledu na to, jak je označeno, včetně usnesení, rozsudku, nařízení nebo příkazu k výkonu rozhodnutí, jakož i rozhodnutí o výši nákladů řízení vydaného soudním úředníkem a „soudním smírem“ smír ve věcech vyživovacích povinností, který schválil soud nebo který byl uzavřen v průběhu řízení před soudem.

⁴ LOJDA, Jiří. Haagský protokol o právu rozhodném pro vyživovací povinnost. *Právo a rodina*. 2013, roč. 15, č. 2, s. 7-12. ISSN 1212-866X. S. 7.

⁵ RAUSCHER, T. et al. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht*.

tEuZPR/EuIPR :Kommentar : Bearbeitung 2010 : BrüsselIIaVo, EG-UntVO, EG-ErbVO, HUntStProt 2007. 1.vyd. München : Sellier.

⁶ EuropeanLawPublishersGmbH, 2010. s. 592, 631 s. Článek 20 odst. 1 Nařízením Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností

⁷ Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_

mezinárodní právo soukromé a vztahuje se k rozhodnutí soudu určité země, které připouští, aby byl rozsudek, rozhodčí nález, veřejná listina či soudní smír vydaný v zahraničí vykonán právě v této zemi. I zde si musí oprávněný či soudní exekutor uvědomit, že exekuční soudce může zkoumat pouze formální požadavky pro prohlášení vykonatelnosti, nikoliv už materiální. Proti rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti je možný opravný prostředek.

Před novelou účinnou od 1. 1. 2013 bylo možné řízení o prohlášení vykonatelnosti spojit s nařízením exekuce a pověřením soudního exekutora. Prohlášení o vykonatelnosti bylo součástí usnesení o nařízení exekuce, jako jeden z jeho výroků. V současné době, kdy existuje institut pověření soudního exekutora a nevydává se samotné usnesení, musí být rozhodnutí prohlášené za vykonatelné v samostatném řízení.⁸

Jak je z textu patrné, pro rozhodnutí ze Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku je postup před vydáním pověření k provedení exekuce mnohem složitější.

Závěr

Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností, je jedním z mnoha pramenů práv Evropské unie, které musí soudní exekutor při nařizování exekuce brát v úvahu. Snad jako jediné nařízení upravuje dva různé způsoby, jak lze docílit nařízení exekuce. Prvním způsobem, tím jednodušším, je nařízení exekuce bez dalšího. V praxi to znamená, že oprávněný potřebuje k exekučnímu návrhu pouze originál nebo ověřenou kopii rozhodnutí cizozemského soudu spolu s formulářem, který stanovuje povinnost povinného oprávněnému plnit, a dále dodá soudnímu exekutorovi ověřené překlady rozhodnutí a formuláře. Exekuční soud by poté měl po žádosti o provedení exekuce vydat soudnímu exekutorovi pověření bez dalšího. Tato cesta se použije pouze v případech,

kdy rozhodnutí bylo vydáno v jednom z členských států Evropské unie a zároveň je tento stát signatářem Haagského protokolu z roku 2007.

Druhou možností, tou výrazně složitější, která se však uplatní v rámci Evropské unie pouze u Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, je cesta přes prohlášení vykonatelnosti v samostatném řízení. U těchto rozhodnutí musí exekuční soud nejdříve rozhodnout usnesením o prohlášení vykonatelnosti, a až poté může oprávněný u soudního exekutora podat exekuční návrh. Přílohou exekučního návrhu je kromě originálu nebo ověřené kopie rozhodnutí a jeho úředního překladu i usnesení českého soudu, kterým byla prohlášena vykonatelnost.

Přestože je druhý způsob složitější, je potřeba podotknout, že v rámci Evropské unie, tedy i v případě Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku, se téměř u veškerých rozhodnutí nařizují exekuce vcelku jednoduše oproti rozhodnutím, které byly vydány státem, který není členem Evropské unie.

Seznam pramenů:

Knihy:

RAUSCHER, T. et al. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR: Kommentar: Bearbeitung 2010*: Brüssel IIIaVo, EG-UntVO, EG-ErbVO, HUntStProt 2007. 1.vyd. München: Sellier. EuropeanLawPublishersGmbH, 2010. s. 592, 631 s.

Časopisy:

LOJDA, Jiří. *Haagský protokol o právu rozhodném pro vyživovací povinnost. Právo a rodina. 2013, roč. 15, č. 2, s. 7-12. ISSN 1212-866X. S. 7.*

Internetové zdroje:

Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_cs.htm#Exequatur. Dne 8. 6.2016

Právní přepisy:

Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností.

cs.htm#Exequatur. Dne 8. 6. 2016.

⁸ Je to jedna z mála nevýhod novely. V současné době se totiž dlužník o chystané exekuci dozví ještě předtím, než je samotná exekuce nařízena a je zde dán prostor pro skrytí majetku.

NOVÝ CIVILNÝ SPOROVÝ PORIADOK A JEHO VPLYV NA EXEKUČNÉ KONANIE

JUDr. Patricius Baďura
súdný exekútor
Exekútorský úrad Bratislava

Vybrané otázky exekučného práva na Slovensku

Národná rada Slovenskej republiky prijala 21. mája 2015 tri nové civilnoprávne kódexy – Civilný sporový poriadok (CSP), Civilný mimosporový poriadok (CMP) a Správny súdny poriadok (SSP), ktoré nadobudli účinnosť od 1. 7. 2016. Cieľom vyššie uvedených kódexov bolo nahradiť zákon č.99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení. Civilný sporový poriadok upravuje postup súdu, strán sporu a osôb zúčastnených na konaní pri prejednávani a rozhodovaní sporov. Nový Civilný mimosporový poriadok zavádza taxatívny výpočet mimosporových konaní podľa rakúskeho a nemeckého vzoru. Sporovými konaniami sú naopak tie, ktoré nie sú explicitne zaradené medzi konania mimosporové. Správny súdny poriadok upravuje právomoc a príslušnosť súdov v správnom súdnictve a tiež konanie a postup správnych súdov, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve. Reformu procesného práva na Slovensku dopĺňa zákon č.125/2016 Z.z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím CSP, CMP a SSP a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ide o spresňovací predpis k procesným kódexom. Predmetný zákon novelizuje viac ako 150 právnych predpisov medzi ktorými je aj Exekučný poriadok.

Civilný sporový poriadok zdôrazňuje, že pohľadávky, ktoré boli judikované v sporovom konaní sa prioritne vymáhajú postupom podľa Exekučného poriadku, a preto neobsahuje časť týkajúcu sa civilných exekúcií. Odstránil sa inštitút vedľajšieho účastníctva v exekučnom konaní, ktoré je od 01.07.2016 v exekučnom konaní absolútne vylúčené. Konanie o zmenkovom a šekovom platobnom rozkaze je od 1.7.2016 nahradené jediným typom skráteného konania, ktorého výsledkom je platobný rozkaz.

Nová úprava doručovania súdnych zásielok podľa CSP

Zákon upravil otázku doručovania takým spôsobom, že pri fyzických osobách nepodnikateľoch sa zavádza tzv. fikcia doručenia podľa ktorej ak sa fyzickej osobe nepodarí doručiť písomnosť na adresu evidovanú v registri obyvateľov SR, má sa za to, že písomnosť bola doručená po 3 dňoch od jej odoslania (výnimkou sú platobné rozkazy). Občania Slovenskej republiky budú niest' zodpovednosť za nahlasovanie aktuálnej adresy trvalého pobytu a riadne prebratie pošty. Nový Civilný sporový poriadok zavádza možnosť elektronických podaní ako aj doručovanie elektronickou poštou.

Neodkladné a zabezpečovacie opatrenia

CSP zavádza do praxe nové inštitúty – neodkladné a zabezpečovacie opatrenia podľa § 324 až § 344 CSP, nahrádzajúce predbežné opatrenia podľa § 74 až § 77 a § 102 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Pred začatím konania, počas konania a po jeho končení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie. Neodkladné opatrenie súd nariadi iba za predpokladu, ak sledovaný účel nemožno dosiahnuť zabezpečovacím opatrením. Zabezpečovacie opatrenie má prednosť. Podľa §325 CSP Neodkladné opatrenie môže súd nariadiť iba v 2 prípadoch: 1/ ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery, 2/ ak je obava, že exekúcia bude ohrozená. V návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa uvedie opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená, opísanie skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a musí byť z neho zrejmé, akého neodkladného opatrenia sa navrhovateľ domáha. Pri nariadení neodkladného opatrenia pred začatím konania nemusí súd navrhovateľovi obligatórne uložiť povinnosť podať v stanovenej lehote žalobu, a to najmä za splnenia predpokladu, že neodkladným opatrením možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami.

Zabezpečovacím opatrením môže súd zriadiť záložné právo na veciach, právach alebo na iných majetkových hodnotách dlžníka na zabezpečenie peňažnej pohľadávky veriteľa, ak je obava, že exekúcia bude ohrozená. Záložné právo sa zriaďuje vydaním uznesenia o zabezpečovacom opatrení. Záložné právo vzniká zápisom do príslušného registra (kataster nehnuteľností, Notársky centrálny register záložných práv, register záložných práv Centrálného depozitára cenných papierov). K realizácii sudcovského záložného práva môže veriteľ pristúpiť až potom, ako bola pohľadávka právoplatne priznaná súdnym rozhodnutím. Základným účelom zabezpečovacieho opatrenia je zvýšiť vymožitelnosť práva, najmä obmedziť špekulatívny presun majetku dlžníka pred začatím exekučného konania.

Nová úprava doručovania Upovedomenia o začatí exekúcie osobe povinnej podľa Exekučného poriadku

V tejto súvislosti treba podotknúť novelizáciu Exekučného poriadku účinnú od 1.7.2016 v časti doručenia Upovedomenia o začatí exekúcie. Nová úprava prestala rozlišovať medzi fyzickými osobami podnikateľmi a nepodnikateľmi a obe skupiny subsumovala do jednej skupiny.

S pol'utovaním je potrebné konštatovať, že nové znenie §49 Exekučného poriadku sťažilo súdnym exekútorom doručenie Upovedomení o začatí exekúcie najmä fyzickým osobám oprávneným podnikat', keď podľa predchádzajúcej právnej úpravy považoval súdny exekútor zásielku vrátenú z adresy uvedenej v registri zapisujúcom podnikajúce osoby po 3 dňoch od jej vrátenia za doručenú.

Vo vzťahu k novej právnej úprave doručovania v Exekučnom poriadku by riešením vzniknutej situácie bolo doručenie Upovedomenia o začatí exekúcie prostredníctvom súdneho exekútora, nie súdu, zverejnením Upovedomenia o začatí exekúcie v Obchodnom vestníku, pričom uplynutím 30 dní odo dňa zverejnenia by sa považovalo za doručené. S týmto návrhom prišlo Ministerstvo spravodlivosti SR v navrhovanej veľkej novele Exekučného poriadku, ktorá by mala byť platná a účinná od 1.1.2017.

Možnosti zrýchlenia exekučných konaní

V poslednom období sa stretávame so zaujímavou praxou v legislatíve Slovenskej republiky keď sa novelami rôznych právnych predpisov neúmerne preťažujú slovenské súdy neustálymi rozhodovacími povinnosťami namiesto ich odnešťovania. Výsledkom sú konkrétne v rámci exekučnej agendy stále sa predlžujúce exekučné konania. Odstránenie rozhodovacích povinností exekučných súdov je cestou ako exekučný proces zrýchliť a najmä zefektívniť. Exekučné súdy by mali rozhodovať výlučne sporné veci. Nemala by tým byť znížená ochrana práv občanov. Je dlhodobo nežiaduce, aby o väčšine úkonov v priebehu exekučného konania rozhodovali exekučné súdy. Postavenie súdneho exekútora by malo byť posilnené väčším prvkom autonómie v rámci rozhodovacej činnosti t.j. o určitých veciach by mal rozhodovať priamo súdny exekútor, nie súd. Jedným z možných opatrení je vyriešenie právnej situácie, keď v prípade právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu by sa na exekúciu nevyžadovalo poverenie súdu. Ďalším z možných opatrení by bolo zrušenie povinnosti exekučných súdov rozhodovať o príklepe udeľnom súdnym exekútorom na dražbe nehnuteľnosti resp. o schválení rozvrhu výťažku z dražby nehnuteľnosti vykonanom súdnym exekútorom. Súdy by mali rozhodovať len vtedy ak by napr. v lehote 3 mesiacov odo dňa udelenia príklepu

na dražbe resp. doručenia zápisnice o rozvrhovom pojednaní o výťažku z dražby nehnuteľnosti boli proti uskutočneným úkonom súdneho exekútora podané námietky.

Súdni exekútori na Slovensku už dlhodobo volajú po zavedení paušálnych náhrad za vykonanie exekúcie. Akceptáciou tohto želania exekútorského stavu na Slovensku by opäť bolo zrýchlenie priebehu exekučných konaní. Súdny tak nebudú musieť rozhodovať o trovách exekúcie.

Podľa súčasnej právnej úpravy (§34 ods.1 Exekučného poriadku) musí súdny exekútor doručovať písomnosti do cudziny prostredníctvom súdu. Jedná sa o ďalšie ustanovenie zákona, ktoré už dlhodobo volá po zmene. Uvedený úkon doručovania písomnosti do cudziny by mal byť prenesený na súdneho exekútora.

Ďalším z dosiaľ nepovšimnutých ustanovení Exekučného poriadku volajúce po úprave je §104 podľa ktorého exekúciou odpísaním z účtu v banke nepodliehajú prostriedky na účte do výšky 99,58 eura a prostriedky, ktoré sú výslovným vyhlásením povinného určené na výplatu miezd jeho zamestnancov na výplatné obdobie najbližšie dňu, keď bol banke doručený príkaz na začatie exekúcie príkazom pohľadávky z účtu v banke. V praxi som sa niekoľkokrát stretol so zneužitím tohto ustanovenia. Predmetné ustanovenie by mohlo byť modifikované tak, že exekúciou odpísaním z účtu v banke nepodliehajú prostriedky na účte do výšky 99,58 eura a prostriedky, ktoré sú výslovným vyhlásením povinného určené na výplatu miezd jeho zamestnancov na výplatné obdobie najbližšie dňu, keď bol banke doručený príkaz na začatie exekúcie príkazom pohľadávky z účtu v banke, *maximálne však do výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.*

Postavenie dlžníka a veriteľa v exekučnom konaní

Z dlhodobého hľadiska zákonom stanovené povinnosti sú ukladané len osobám oprávneným (veriteľom), nie povinným (dlžníkom). **Osobitnú kategóriu v exekučnom konaní predstavujú spotrebiteľia, ktorých ochrana daná právom je už povážlivá.**

Poukazuje sa na odlišné stanovisko k nálezu Ústavného súdu sp. zn. **I. ÚS 547/2012**, ktoré podal sudca Milan Lalič, v ktorom uviedol, že *všeobecné súdy vrátane ústavného súdu ochranu spotrebiteľov pustili už tak ďaleko, že títo nemusia niesť žiadne adekvátne dôsledky za svoje konanie, aj keď uzavrú akúkoľvek zmluvu, dokonca čokoľvek, čo sa prieči zdravému rozumu (v zmysle „ten chudák ani nevie, čo podpísal“, ale „peniaze mohol zobrať“), a to sa už dotýka samej podstaty a hlavne primeranosti práva, v dôsledku čoho spotrebiteľ a úradnej povinnosti zbavujú jeho zodpovednosti.*

Jedným z ustanovení zákona, ktoré oslabilo právo veriteľa je §61b ods.3 Exekučného poriadku. Uvedené znenie dáva možnosť vymôcť príslušenstvo pohľadávky (okrem iného to môžu byť aj trovy súdneho konania) najneskôr do 3 rokov od nadobudnutia vykonateľnosti exekučného titulu.

Pre podnikajúcu spoločnosť je komplikované čakať tri roky s vymáhaním svojej pohľadávky. Podľa dôvodovej správy k novele zákona existujú spoločnosti, ktoré zámerne s titulom nakladajú ako s cenným papierom. Uvedené zdôvodnenie predmetného ustanovenia zákona nie je akceptovateľné.

Okresný súd Dunajská Streda podal na Ústavný súd návrh na vyslovenie nesúladu niektorých ustanovení Exekučného poriadku s Ústavou SR. Problematickými sa mu javili ustanovenia § 61b ods. 3 a § 243c ods. 1 Exekučného poriadku, ktoré **zakazujú po troch rokoch od vykonateľnosti exekučného titulu (teda v podstate po troch rokoch od uplynutia lehoty na plnenie) vykonať exekúciu na vymoženie príslušenstva**, a to napriek tomu, že práve takýto nárok je posilnený účinkami § 110 ods. 1 Obč. zák. Veriteľ, ktorému bol jeho nárok priznaný právoplatným rozhodnutím a ktorý sa tak spolieha na uvedené účinky, je **normami exekučného práva zbavený možnosti reálne tieto posilnené účinky využiť**. Ústavný súd Slovenskej republiky pod vedením podpredsedu Milana Laliča na neverejnom zasadnutí pléna 1. júna 2016 rozhodol vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 6/2016 o návrhu Okresného súdu Dunajská Streda tak, že návrh Okresného súdu Dunajská Streda **prijal na ďalšie konanie**.

Drobné exekúcie v exekučnom konaní

Novelou č.106/2014 Z.z. sa do Exekučného poriadku dostal nový pojem „drobnej exekúcie“. Drobnou exekúciou je exekúcia na pohľadávku bez príslušenstva neprevyšujúcu 2.000,- EUR. Jedná sa o väčšinovú časť exekučných konaní.

Zásadným rozdielom oproti exekúcií kde istina prevyšuje výšku 2.000,- eur je to, že veriteľ nemôže vykonať exekúciu predajom nehnuteľnosti, v ktorej má povinný hlásený trvalý pobyt alebo prechodný pobyt podľa osobitného predpisu ak ide o vykonanie exekúcie na vymoženie peňažnej pohľadávky, ktorá bez príslušenstva ku dňu doručenia návrhu na vykonanie exekúcie neprevyšuje 2.000,- eur. Súdny exekútor ale môže zriadiť exekučné záložné právo k takejto nehnuteľnosti. S povolením súdu je možné výnimočne realizovať predaj takejto nehnuteľnosti za nasledovných predpokladov.

A/ Proti osobe povinnej sú vedené viaceré exekúcie.
B/ Súdny exekútor preukáže exekučnému súdu, že pohľadávka nemôže byť vymožená iným spôsobom podľa Exekučného poriadku.

C/ Zmluvná pokuta nie je príslušenstvom pohľadávky. Príslušenstvom pohľadávky sú podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením. Často zmluvné pokuty sú súčasťou zmlúv o pôžičkách finančných prostriedkov od nebankových subjektov. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zmluvná pokuta je samostatný hmotnoprávny nárok, môže byť uplatnená samostatným návrhom na začatie konania čím sa splní podmienka zákona. Keďže zmluvná pokuta je samostatný hmotnoprávny nárok môžu byť z nej počítané i úroky z omeškania ako príslušenstvo pohľadávky. Súd bude musieť v tomto prípade súhlasiť s predajom takejto nehnuteľnosti. Pri tomto ustanovení boli súdnym exekútorom „zviazané ruky“ a pridaná ďalšia rozhodovacia povinnosť exekučných súdov na Slovensku.

Úprava uspokojovania trov exekúcie

Novela Exekučného poriadku – zákonom č.299/2013 zo dňa 4.9.2013 priniesla okrem iných zmien aj nové ustanovenie §46 ods.5 Exekučného poriadku podľa ktorého z prijatého plnenia sa na trovy súdneho exekútora použije vždy najviac 24% plnenia, zvyšok prijatého plnenia sa použije na istinu vymáhanej pohľadávky. Jednou zo základných zásad exekučného konania je zásada prednosti podľa ktorej sa v prvom rade musia z majetku osoby povinnej uspokojiť hotové výdavky a strata času vzniknuté v súvislosti s vymožením pohľadávky + k tomu prislúchajúca DPH. Je diskutabilné, či predmetné ustanovenie nie je v rozpore so zásadou prednosti.

Zákonodarca v tomto prípade nereflektoval na mnohé situácie, ktoré môžu v praxi vzniknúť. Počas exekučného konania vzniká nasledovná situácia. Súdny exekútor vymáha pohľadávku určitý čas. Počas konania vzniknú hotové výdavky 100,- eur. Následne je od povinného vymožená časť z celkovo vymáhanej sumy vo výške 100,- eur. Za predchádzajúcej právnej úpravy použil súdny exekútor 100,- eur prednostne na pokrytie hotových výdavkov. V súčasnosti sa na trovy exekúcie môže použiť maximálne 24% prijatého plnenia

t.j.24 eur bez ohľadu na výšku vzniknutých hotových výdavkov. Z toho vyplýva, že nové ustanovenie §46 ods.5 Exekučného poriadku je minimálne kolízne s ustanoveniami §57 ods. 1 písm. h) Exekučného poriadku (súd zastaví exekúciu ak majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie) a §157 ods. 1 písm. a) Exekučného poriadku (Podľa výsledkov rozvrhového pojednávania sa z podstaty uspokojujú pohľadávky v tomto poradí: a) súdne trovy a trovy exekúcie).

Súčasne sa dáva do pozornosti skutočnosť, že ak je súdny exekútor plátcem dane z pridanej hodnoty, je táto subsumovaná v 24 percentách čo má za následok tú situáciu, že pri zmene sadzby DPH môže byť súdny exekútor majetkovo zvýhodnený resp. znevýhodnený. Súčasne sa uvádza, že nie každý súdny exekútor je plátcem DPH čo je dôsledkom nerovnomerného prerozdelenia návrhov na vykonanie exekúcie. Osoba povinná – dlžník nemá možnosť výberu súdneho exekútora. Za situácie, že je proti osobe povinnej vedená exekúcia súdnym exekútorom, ktorý je plátcem DPH, je táto osoba ukrátená na svojich majetkových právach v porovnaní so situáciou keď by proti nej bola vedená exekúcia súdnym exekútorom – neplátcem DPH. Riešením danej situácie by bolo oslobodenie trov exekúcie od DPH. Akceptácia predmetnej myšlienky je ale predmetom politického rozhodnutia...

Záver

Vo svojom článku som si dovoľil poukázať na novú právnu úpravu civilnoprávných kódexov ako aj na niektoré vybrané problémy v rámci výkonu exekúcie. Procesný postup súdnych exekútorov na území Slovenskej republiky dlhodobo volá po systémovej zmene, ktorá by zjednodušila a najmä zrýchlila činnosť súdneho exekútora počas exekučného konania. Vývoj exekučného práva a problémy exekučnej činnosti v Českej a Slovenskej republike majú viacero podobných prvkov. Je na súdnych exekútoroch samotných poukázať na nepresnosti a kolíznosti v právnej úprave právnych predpisov súvisiacich s procesným postupom súdneho exekútora pri výkone exekučnej činnosti za účelom ich budúceho odstránenia.

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU

rubriku připravila
Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
asistentka soudce Ústavního soudu

Rozhodčí nález jako způsobilý exekuční titul, důvody zastavení exekuce

Usnesení sp. zn. IV. ÚS 1380/15 ze dne 25. 2. 2016

*§ 35 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu
rozhodčích nálezů, ve znění účinném od 1. 4. 2012
§ 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu*

Stěžovatelka nesouhlasila s postupem obecných soudů, které přistoupily k zastavení výkonu exekučního titulu (rozhodčího nálezu) na základě ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. a nezvolily postup podle ustanovení § 35 zákona o rozhodčím řízení (dále jen „ZRŘ“).

Důvody, pro které lze podat návrh na zastavení výkonu rozhodnutí, lze rozdělit do dvou kategorií - obecné a zvláštní. Do obecné kategorie spadají důvody uvedené v § 268 o. s. ř., přičemž výkon rozhodnutí lze zastavit i bez návrhu. Pokud jde o zvláštní kategorii, tj. důvody uvedené v ustanovení § 35 ZRŘ, tak u těch lze výkon rozhodnutí zastavit pouze na návrh. Pokud tedy exekuční soud přistoupil k zastavení soudního řízení z důvodu vadného exekučního titulu, mohl tak učinit dokonce i bez návrhu účastníka řízení.

Ústavní soud považuje v předmětné věci za podstatné především to, že procesu výkonu rozhodnutí lze podrobit pouze některé exekuční tituly, a to ty, jež nejsou zatíženy žádnou vadou. Pokud lze na exekuční titul nahlížet jako na vadný, nelze jej vykonat. To znamená, že úvaha stěžovatelky stran aplikace ustanovení § 35 ZRŘ je bezpředmětná. Jinými slovy řečeno, i kdyby obecný soud postupoval podle stěžovatelkou upřednostňovaného procesního postupu, nic to nemění na skutečnosti, že rozhodčí nález vydaný subjektem, jež není nadán pravomocí k jeho vydání, nelze vykonat. Není možné

nahlížet na danou procesní situaci tak, že pokud by povinný nevyužil svého práva podle § 35 odst. 2 ZRŘ a nepodal ve třicetidenní lhůtě návrh na zrušení rozhodčího nález, bylo by možno rozhodčí nález, zatížený výše zmíněnou vadou, vykonat. Nedostatek pravomoci je obecnou vadou jakéhokoliv rozhodnutí a musí vždy nutně vést k zastavení vykonávacího řízení.

Odpovědnost státu za škodu způsobenou průtahy v probíhajícím exekučním řízení aneb interpretace § 31 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb.

Nález sp. zn. IV. ÚS 3163/15 ze dne 19. 4. 2016

§ 87 odst. 2 exekučního řádu

§ 31 odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

§ 270 odst. 2 občanského soudního řádu

Ustanovení § 31 odst. 2 zákona o odpovědnosti státu stanoví: „Náhradu nákladů řízení může poškozený uplatnit jen tehdy, jestliže neměl možnost učinit tak v průběhu řízení na základě procesních předpisů, anebo jestliže mu náhrada nákladů takto již nebyla přiznána“.

V projednávaném případě nalézací soud vycházel z úvahy, že žalovaný nárok na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem ve výši nákladů právního zastoupení vzniklých při odstraňování průtahů soudu může poškozený uplatnit podle § 31 odst. 2 zákona o odpovědnosti státu pouze tehdy, nebyla-li škoda vypořádána v dotčeném řízení; za dotčené řízení přitom považoval řízení exekuční.

Z ustanovení § 87 odst. 2 exekučního řádu (obdobně § 270 odst. 2 o. s. ř.) nelze dovodit, že by povinný měl hradit náklady na odstranění průtahů, které zjevně nezavinil, a které prokazatelně spočívají jen na straně exekučního soudu; uvedené náklady proto povinnému nelze přičítat k jeho tíži. Validnější úvahou je tedy závěr, že v exekučním řízení se o nákladech zaviněných soudem nerozhoduje, a proto stěžovatel splňuje zákonem stanovenou podmínku, že „neměl (a ani ji mít nebude) možnost náhradu nákladů řízení podle procesního práva uplatnit“. Z právních předpisů ani ze soudní či exekuční praxe nelze dovodit, že by exekutor byl oprávněn v rámci příkazu k úhradě nákladů exekuce uložit státu, aby nahradil škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Lze naopak konstatovat, že o povinnosti státu k náhradě škody exekutor v příkazu k úhradě nákladů exekuce rozhodovat nemůže, neboť pro posuzování nároků na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem je v zákonu o odpovědnosti státu stanoven speciální procesní postup.

K povinnosti soudu ustanovit nezletilému účastníkovi řízení opatrovníka

Nález sp. zn. II. ÚS 2748/15 ze dne 31. 5. 2016¹

§ 22, § 29, § 49 odst. 4, § 229 odst. 1 písm. c) a h), § 229 odst. 3 občanského soudního řádu

§ 18a odst. 2 písm. c) zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě

Skutečnost, že v řízení před obecnými soudy, jehož účastníkem je nezletilý, je jednáno s jeho rodičem jako zákonným zástupcem, nevylučuje vznik situace, kdy na takovéto zastoupení nebude možné z hlediska zájmu nezletilého na-

¹ Obdobně viz nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3598/14 ze dne 21. 4. 2016.

hlížet jako na řádné. Bude tomu tak zejména tehdy, jestliže zákonný zástupce zastupuje nezletilého pouze formálně, fakticky však se soudem nijak nekomunikuje, ani si nepřebírá zaslané písemnosti na žádné známé adrese. Takovýto zástupce nečiní žádné procesní úkony k ochraně práv nezletilého, v důsledku čehož jedná v rozporu s jeho zájmy, jakož i samotným účelem zastoupení. S ohledem na omezenou schopnost nezletilého porozumět významu řízení tento navíc nemusí mít vůbec možnost na nečinnost svého zákonného zástupce upozornit nebo se proti ní bránit, ačkoliv případný nepříznivý výsledek řízení půjde k jeho tíži. Jde v podstatě o srovnatelnou situaci, jako kdyby tento nezletilý nebyl vůbec zastoupen. Z těchto důvodů je povinností obecného soudu vždy zvážit, zda se v konkrétní věci nejedná právě o tuto situaci a zda nejsou splněny podmínky pro ustanovení opatrovníka podle § 29 odst. 1 o. s. ř. Pakliže se obecnému soudu zároveň nepodařilo zjistit vedle místa pobytu zákonného zástupce ani místo pobytu nezletilého účastníka řízení, musí posoudit i splnění podmínek pro ustanovení opatrovníka z důvodu uvedeného v § 29 odst. 3 o. s. ř. Vždy je přitom třeba dbát nejlepšího zájmu dítěte [srov. nález sp. zn. I. ÚS 3304/13 ze dne 19. 2. 2014 (N 18/72 SbNU 217)].

Ústavní soud dospěl k závěru, že v projednávané věci příslušný soud této své povinnosti nedostál. Je sice pravda, že matka stěžovatelky si převzala žalobu i s výzvou ke sdělení, zda souhlasí s tím, aby bylo rozhodnuto bez nařízení jednání. Toto byl však v průběhu celého soudního řízení její jediný aktivní úkon, který učinila, a který byl spíše v neprospěch zájmu jí zastupované stěžovatelky, neboť tímto úkonem soud více méně přesvědčila o tom, že zájmy stěžovatelky budou řádně hájeny. Jinak matce stěžovatelky nemohl být doručen elektronický platební rozkaz, protože musel být následně zrušen, na výše uvedenou výzvu nikterak nereagovala a napadený rozsudek jí taktéž nebyl řádně doručen (došlo toliko k náhradnímu doručení). Soudní řízení se navíc konalo v době, kdy ohledně stěžovatelky probíhalo i opatrovnícké řízení o svěření do péče babičky, resp. později o svěření do ústavní výchovy, což mohlo (mělo) být soudu známo z jeho úřední

činnosti. Všechny tyto uvedené okolnosti v celkovém kontextu ukazovaly na to, že stěžovatelce nebude poskytována dostatečná ochrana v probíhajícím soudním řízení.

Za této situace proto nemělo být v řízení pokračováno bez toho, aby byla stěžovatelka řádně zastoupena opatrovníkem, k jehož ustanovení (nejlépe z řad advokátů) mělo dojít podle § 29 odst. 1 o. s. ř. Protože pobyt stěžovatelky nebyl znám, byly splněny podmínky pro jeho ustanovení i podle § 29 odst. 3 téhož zákona. Jeho neustanovení mělo za následek, že stěžovatelce bylo znemožněno v řízení před obecným soudem jakkoliv jednat, což je zmatečnostní vada, která se s ohledem na s ní spojené porušení základního práva stěžovatelky podle čl. 38 odst. 2 Listiny promítá i do ústavněprávního posouzení napadeného rozsudku.

Výpočet náhrady nákladů právního zastoupení při neexistenci přísudkové vyhlášky

Nález sp. zn. IV. ÚS 3559/15 ze dne 7. 6. 2016

vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif)

vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb. (přísudková vyhláška)

§ 136, § 142 odst. 1, § 151 odst. 2 občanského soudního řádu

Podle závěrů z rozhodnutí velkého senátu Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 3043/2010 ze dne 15. 5. 2013 (R 73/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) je namíste v případě absence předpisu upravujícího náklady řízení v jednom stupni paušálně, postupovat analogicky podle § 151 odst. 2, věty první části za středníkem, o. s. ř. a výši náhrady nákladů stanovit podle advokátního tarifu. Ne vždy je však možné považovat výchozí diskontinuální z citovaného rozhodnutí kolegia Nejvyššího soudu za ústavně konformní řešení, neboť ve sporech zahá-

jených za účinnosti přísudkové vyhlášky vzniká riziko kolize s ústavním principem legitimního očekávání účastníků.

Pokud by rozhodnutí o náhradě nákladů na zastoupení advokátem podle advokátního tarifu znamenalo nezanedbatelné, a z pohledu účastníků řízení nepředvídatelné zvýšení nákladů, nelze takto postupovat a je nutné hledat jiné „východisko z nouze“, do očekávání účastníků nezasahující. Postupem předepsaným v zákoně, tedy aplikací § 151 odst. 2, věta první před středníkem, o. s. ř., nelze pro absenci přísudkové vyhlášky výši náhrady nákladů zastoupení zjistit. Za této situace je na místě, aby obecné soudy vycházely z ustanovení, jež určuje jejich postup pro případ nemožnosti zjištění výše nároku, tedy z ustanovení § 136 o. s. ř., a určily výši nákladů za zastoupení podle volné, nikoliv však libovolné, úvahy.

Obecné soudy přitom mohou vycházet v úvahách o spravedlivé výši náhrady nákladů řízení analogicky i ze zrušené přísudkové vyhlášky a podle Ústavního soudu je to v odůvodněných případech dokonce žádoucí. Tím spíše, pokud důvody, které vedly Ústavní soud ke zrušení přísudkové vyhlášky, na projednávaný spor nedopadají. Je třeba mít také na paměti, že primárním smyslem institutu náhrady nákladů řízení vzniklých úspěšné straně, vyjádřeným v § 142 odst. 1 o. s. ř., je zajistit, aby tato strana nenesla negativní ekonomické následky sporu. Úspěšnému účastníkovi řízení by mělo být nahrazeno vše, co byl v souvislosti se soudním řízením nucen účelně vynaložit. A contrario se nejeví jako spravedlivé, aby v důsledku zrušení přísudkové vyhlášky úspěšný účastník získal na přiznané náhradě nákladů právního zastoupení na úkor neúspěšné strany mnohem více, než s čím mohl pro případ plného úspěchu ve sporu v době jeho zahájení počítat. Takové navýšení proto působí spíše jako neočekávatelný bonus než jako náhrada nákladů, což však nekoresponduje s účelem institutu náhrady účelných nákladů řízení. Ve svých úvahách musí obecné soudy zohlednit rovněž časové hledisko – v případech sporů, u nichž je převážná většina úkonů učiněna v období po zrušení přísudkové vyhlášky, není nezbytné přikládat ochraně legitimního očekávání

stejný důraz jako v případech, kdy k jejímu zrušení došlo až ve fázi, kdy většina úkonů již učiněna byla. Obecné soudy pak musí individuálně posoudit, v jakých situacích převáží nutnost poskytnout ochranu legitimnímu očekávání nad postupem v souladu s praxí zavedenou po zrušení přísudkové vyhlášky rozhodnutím Občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu – bez dalšího.

K úhradě nákladů exekuce, které nebyly soudním exekutorem přihlášeny do insolvenčního řízení

Nález sp. zn. IV. ÚS 3250/14 ze dne 1. 7. 2016

*§ 87, § 88, § 89 exekučního řádu
§ 173, § 414 insolvenčního zákona
§ 11 exekučního tarifu*

Soudní exekutor má nárok na úhradu nákladů exekuce zásadně povinným, a to již od okamžiku nařízení exekuce (resp. okamžiku, kdy byl jejím provedením exekučním soudem pověřen), s výjimkou situací, kdy je třeba za v řízení úspěšného účastníka namísto oprávněného považovat povinného. Příkaz k úhradě nákladů exekuce ve smyslu § 88 odst. 1 exekučního řádu je tedy třeba považovat pouze za rozhodnutí, jímž je s ohledem na průběh předmětného exekučního řízení autoritativně určena konkrétní výše nákladů exekuce, nikoli za rozhodnutí, které by teprve zakládalo povinnost povinného k jejich úhradě, neboť tato povinnost povinnému vznikla již nařízením exekuce.

Právě naznačené závěry se uplatní i v případě, kdy po nařízení exekuce bylo proti povinnému zahájeno insolvenční řízení, v důsledku čehož ze zákona došlo k přerušení exekučního řízení, a to aniž by soudní exekutor stihl vymoci jakékoli plnění, přestože již v řízení učinil úkony směřující k provedení exekuce. To proto, že skutečnost, že proti povinnému bylo zahájeno insolvenční řízení, nelze přičítat k tíži oprávněného. Naopak je namísto konstatovat, že to byl prá-

vě oprávněný, kdo jednal zcela po právu, pokud za účelem uspokojení své vykonatelné pohledávky, která nebyla povinným dobrovolně uhrazena, podal exekuční návrh.

Skutečnost, že došlo k přerušení exekučního řízení v důsledku zahájení insolvenčního řízení proti povinnému, nemůže být přičítána ani k tíži soudního exekutora, který již v řízení aktivně konal, a to i přes existenci konstantní judikatury Ústavního soudu, v jejímž rámci tento setrvává na závěru, že v situaci, kdy soudním exekutorem nebylo nic vymoženo, má být základem pro určení jeho odměny částka nulová [např. nález sp. zn. II. ÚS 1540/08 ze dne 29. 7. 2009 (N 171/54 SbNU 175)]. Důvodem je skutečnost, že tato judikatura se vztahuje k situacím, kdy bylo povinným plněno dobrovolně ještě před tím, než se povinný o nařízení exekuce dozvěděl. V nynější věci se však o takový případ nejedná. Zde je přitom třeba poukázat na ustanovení § 11 odst. 2 až 6 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., (dále jen „exekuční tarif“), dle něhož má soudní exekutor právo na odměnu (byť v minimální výši, tj. ve výši 3 000 Kč) i v případě, zaniklo-li pověření exekutora k provedení exekuce rozhodnutím soudu o vyloučení exekutora nebo o zastavení exekuce anebo o pověření jiného exekutora provedením exekuce, a to aniž by exekutor v exekučním řízení cokoli vymohl. Náleží-li odměna v minimální výši soudnímu exekutorovi i v případech právě uvedených, pak dle názoru Ústavního soudu nelze a maiori ad minus dospět k jinému výkladu, než že exekutorovi tato odměna náleží tím spíše i tehdy, pokud jeho oprávnění k provedení exekuce nezaniklo, nýbrž ze zákona došlo pouze k tomu, že v provádění exekuce nebylo možno po dobu, kdy proti povinnému zároveň probíhalo insolvenční řízení, pokračovat.

V této souvislosti je třeba odpovědět ještě na jednu otázku, a sice zda tento nárok měl být soudním exekutorem vůči povinnému uplatněn v probíhajícím insolvenčním ří-

zení či zda mohl být uplatněn až po jeho skončení. Podle ustanovení § 173 odst. 1 insolvenčního zákona platí, že věřitelé dlužníka, mezi něž je dle názoru Ústavního soudu třeba řadit též soudního exekutora (viz body 20. až 24. tohoto nálezu), jsou oprávněni uplatnit v rámci insolvenčního řízení své pohledávky přihláškou, a to od okamžiku zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. Přitom je třeba vycházet z toho, že uplatnění pohledávky přihláškou v insolvenčním řízení je právem věřitele, nikoli jeho povinností. Je proto na věřiteli, aby zvážil, zda chce usilovat o uspokojení své pohledávky touto cestou, či zda chce raději vyčkat skončení insolvenčního řízení a teprve následně usilovat o to, aby na jeho pohledávku bylo dlužníkem plněno. V poslední uvedeném případě se však věřitel vystavuje riziku, že v rámci insolvenčního řízení bude dlužníku povoleno oddlužení a v případě jeho úspěšného splnění bude dlužník soudem osvobozen od placení dosud neuspokojených částí pohledávek a dále pohledávek do insolvenčního řízení vůbec nepřihlášených.

Insolvenční zákon (ani exekuční řád) z tohoto pravidla nestanoví pro případ pohledávky soudního exekutora, který bude usilovat o úhradu nákladů exekuce, žádnou výjimku. Za této situace je dle názoru Ústavního soudu jediným možným výkladem, který by nestál v rozporu se smyslem a účelem zákona, a tedy jediným výkladem, který lze považovat za ústavně konformní, takový výklad, že osvobození dle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona se vztahuje i na tuto pohledávku, kterou tedy nelze uspokojit jinak, než její přihláškou do insolvenčního řízení. Opačný závěr by totiž zcela popíral smysl oddlužení, neboť si lze snadno představit situaci, kdy by se dlužník, který splnil podmínky pro oddlužení, znovu ocitl v dluhové pasti, tentokrát proto, že by nebyl schopen dostát povinnosti k úhradě nákladů exekucí, které vůči němu byly nařízeny ještě v době před zahájením insolvenčního řízení.

JUDIKATURA V EXEKUČNÍCH VĚCECH

rubriku připravil
Mgr. David Hozman
exekutorský kandidát
Exekutorského úřadu Praha 4
soudní exekutorky JUDr. Jany Tvrdkové

Prodej nemovitých věcí

*usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 87/2016
ze dne 12. 4. 2016*

k ustanovení § 336n občanského soudního řádu

Obmeškalý vydražitel je povinen nahradit náklady, které státu a účastníkům vznikly v souvislosti s dalším dražebním jednáním, škodu, která vznikla tím, že nezaplatil nejvyšší podání, a bylo-li při dalším dražebním jednání dosaženo nižší nejvyšší podání, rozdíl na nejvyšším podání. Na tyto dluhy se započítá jistota složená vydražitelem; převyšuje-li jistota tyto dluhy, zbývající část se vrátí vydražiteli. Podle odst. 2 tohoto ustanovení soud (či soudní exekutor) rozhodne po jednání o těchto dlužích usnesením.

Zmíněné „náklady“ (státu a účastníků) mají zjevně povahu nákladů řízení; jsou nárokem procesním, který nemá hmotněprávní základnu, a otázka jeho promlčení je tím „mimo hru“, neboť je evidentně konstituován až příslušným soudním rozhodnutím. Jinou povahu mohou mít nároky na náhradu škody, vzniklé tím, že vydražitel nezaplatil nejvyšší podání.

Nároky, předjímané shora citovaným ustanovením § 336n odst. 1 občanského soudního řádu nejsou stejnorodého charakteru. Povinnost k zaplacení rozdílu na nejvyšší podání je svojí povahou integrálně spjatou s činnostmi soudního exekutora zpeněžit draženou věc co nejefektivněji ve prospěch exekučně oprávněného, a jest ji klást naroveň povinnosti zaplatit nejvyšší podání vůbec, jako takové, resp. k doplnění toho, které bylo v opakované dražbě učiněno.

Rozdělení společné věci

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 1567/2015 ze dne 12. 4. 2016

k ustanovení § 348 občanského soudního řádu

Dražební vyhláška vydaná ve výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí vedeném podle ustanovení § 348 občanského soudního řádu nemusí obsahovat upozornění a výzvu pro oprávněné, další oprávněné a věřitele o možnosti a podmínkách přihlášení jejich pohledávek, pro které nebyl výkon rozhodnutí nařízen.

Při výkonu rozhodnutí vedeném podle ustanovení § 348 odst. 1 občanského soudního řádu nejde o prodej nemovité věci za účelem uspokojení pohledávky věřitele, smyslem takové exekuce je prodej společné věci a rozdělení výtěžku mezi spoluvlastníky (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 4053/2014 ze dne 30. 7. 2015). Z ustanovení upravujících výkon rozhodnutí prodejem nemovité věci se neuplatní ta, která neodpovídají odlišnému účelu této exekuce.

Zastavení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 1714/2013 ze dne 13. 4. 2016

k ustanovení § 55 exekučního řádu a § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona

Exekuční soud je oprávněn zastavit exekuci vedenou na majetek povinného (dlužníka) a akcesorickým výrokem rozhodnout o nákladech exekuce i poté, co nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného (dlužníka). Vydání usnesení o „zastavení“ exekuce není úkonem, jímž se exekuce „provádí“ (ve smyslu ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona); naopak směřuje k ukončení tohoto „provádění“.

Je-li exekuční soud za trvání účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného oprávněn zastavit exekuci vedenou na majetek povinného (dlužníka), náleží mu i právo návrh na zastavení exekuce zamítnout, dospěje-li k závěru, že důvody pro zastavení exekuce dány nejsou.

Částku, kterou poukáže třetí osoba podle dohody s povinným soudnímu exekutorovi na uspokojení vymáhané pohledávky (včetně příslušenství, nákladů exekuce a nákladů oprávněného) v době, kdy trvají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného, lze považovat za „vymožené plnění“, jež přivedlo zánik exekuce jejím „provedením“, nejdříve od okamžiku, kdy tyto účinky zaniknou.

Úhrada vymáhané pohledávky za trvání exekuce třetí osobou na základě dohody s povinným o převzetí plnění je jednáním, které je nutno přičíst povinnému stejně, jako kdyby vymáhanou pohledávku uhradil (poukazáním příslušné částky na účet soudního exekutora) sám povinný.

Střet exekučního a insolvenčního řízení

*usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 3811/2014
ze dne 16. 2. 2016*

*k ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu a 82 odst. 2 písm. b)
a 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona*

Není-li překážkou provedení exekuce (výkonu rozhodnutí) zahájení odvolacího řízení o předběžném opatření podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona, jímž insolvenční soud umožnil provedení exekuce (výkonu rozhodnutí), nemůže mít na provedení exekuce (výkonu rozhodnutí) zpětně vliv ani výsledek odvolacího řízení, tedy i takového rozhodnutí odvolacího soudu, v důsledku něhož předběžné opatření zaniklo¹.

*usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 311/2015
ze dne 25. 11. 2015*

*k ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu
a § 109 odst. 1 písm. c) a 146 odst. 1 insolvenčního zákona*

Neurčí-li insolvenční soud jinak v usnesení, jímž zamítá insolvenční návrh, zanikají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení nejpozději okamžikem zveřejnění tohoto usnesení v insolvenčním rejstříku. Usnesení, jímž odvolací soud zrušil usnesení o zamítnutí insolvenčního návrhu a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení, se stává účinným nejpozději okamžikem zveřejnění tohoto usnesení v in-

solvenčním rejstříku. Tímto okamžikem se opět obnovují (ex nunc) účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.

Na právní jednání a úřední postupy nebo rozhodnutí, k nimž došlo v době od účinnosti rozhodnutí, jímž insolvenční soud odklidil účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, do účinnosti rozhodnutí, jímž odvolací soud toto usnesení insolvenčního soudu zrušil, se nevztahuje omezení plynoucí z účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení obnovených až účinností zrušujícího usnesení insolvenčního soudu.

¹ Otázka, zda lze provést dražbu a udělit příklep dříve, než usnesení o nařízení předběžného opatření nabylo právní moci, byla kladně zodpovězena v usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 2233/2015 ze dne 31. 8. 2015; uvedené rozhodnutí bylo citováno v Komorních listech č. 1/2016 pod špatnou sp. zn.; za uvedené se autor rubriky omlouvá.

PROFESNÍ PROFILY NOVÝCH SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

Komorní listy představují nově jmenované soudní exekutory. Mgr. David Bolom uspěl ve výběrovém řízení na obsazení uvolněného Exekutorského úřadu Nový Jičín po JUDr. Jiřím Fišerovi, Mgr. Pavel Preus byl jmenován soudním exekutorem Exekutorského úřadu Praha 8 po Mgr. Michalu Rudém a Mgr. Jan Škarpa se ujímá Exekutorského úřadu Praha 4 po JUDr. Dagmar Kuželové.

Mgr. David Bolom

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Nový Jičín

Po studiu práv na Západočeské univerzitě v Plzni nastoupil jako advokátní koncipient u JUDr. Miloslavy Wipplingerové v Plzni, kde setrval více než dva roky. Následně v koncipientuře, avšak již exekutorské, pokračoval u soudní exekutorky Mgr. Ing. Moniky Michlové v rodném Novém Jičíně. Exekutorský úřad otevřel 15. září, a to v Novém Jičíně. „Exekutorský úřad jsem získal ve výběrovém řízení, kdy původní kolega rezignoval. Přebírám tak poměrně rozsáhlou exekuční agendu. Mým záměrem je odvádět svou práci co nejlépe, a to zcela v souladu s právním řádem. K účastníkům budu vždy přistupovat spravedlivě a nezávisle. Budu se snažit při výkonu úřadu zvýšit svou činnost a svým jednáním vymahatelnost práva,“ uvedl Mgr. David Bolom.

Mgr. Pavel Preus

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Praha 8

Po absolvování osmiletého gymnázia byl přijat na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Již během studia začal působit v rámci advokacie se zaměřením na výkon rozhodnutí a exekuční řízení. Exekučním právem se zabýval i během své následné koncipientské praxe, a to jak exekutorské, tak advokátní. „Ucházet se o funkci soudního exekutora tak vlastně bylo mým logickým profesním vývojem. V dnešní turbulentní a ne úplně politicky příznivé době se zapomíná na to nejzákladnější poslání soudních exekutorů, kterým je zajišťování vymahatelnosti práva jako jedné ze základních funkcí demokratického právního státu. Tímto jsou soudní exekutoři jedním z pilířů fungující společnosti vůbec. To si беру také za své poslání. Exekutorský úřad chci vést efektivně, spravedlivě a nezávisle, a to nejen na účastnících řízení, ale i vnějších vlivech, zejména politicko-společenských,“ sdělil Mgr. Preus. Úřad otevřel v srpnu v pražské ulici Kodaňská nedaleko Justičního areálu Na Míčovkách.

Mgr. Jan Škarpa

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Praha 4

V roce 2009 absolvoval Právnickou fakultu Masarykovu univerzitu v Brně. Od roku 2008 působil na různých pozicích v Exekutorském úřadě Brno-město Mgr. Jaroslava Homoly. Od roku 2015 pracoval jako exekutorský kandidát JUDr. Dagmar Kuželové a zároveň byl jejím zástupcem. „Při výkonu exekuční činnosti se chci důsledně zaměřit na rychlé a úspěšné vymáhání pohledávek oprávněných za pomoci všech zákonných způsobů provedení exekuce. Dále se chci zaměřit na zvyšování odborných znalostí svých zaměstnanců,“ konstatoval Mgr. Škarpa. Úřad plánuje otevřít na začátku října. Nacházet se bude na původní adrese. V současné době má pět zaměstnanců. Nově jmenovaný soudní exekutor však hodlá jejich počet v dohledné době rozšířit a do budoucna vést středně velký úřad. Již také provedl výměnu výpočetní techniky a od počátku povede spisy plně elektronicky.

Prezidium Exekutorské komory České republiky aktuálně vyhlásilo nová výběrová řízení na obsazení čtyř uvolněných exekutorských úřadů, a to v Ostravě, Sokolově, Českých Budějovicích a Strakonících. V nejbližší době budou vyhlášena výběrová řízení i na Exekutorský úřad Liberec a na neobsazený úřad v Lounech.

AKTUALITY

rubriku připravil
Mgr. Petr Prokop Ustohal

15 let Exekutorské komory ČR

20. října proběhnou oslavy 15 let od založení Exekutorské komory ČR. Úvodní slovo odborné konference přednesou Mgr. Pavla Fučíková, prezidentka EK ČR, a Françoise Andrieux, prezidentka UIHJ. S příspěvkem vystoupí i Leo Netten, bývalý prezident UIHJ, nebo Marc Schmitz z Belgie. K zahraničním hostům budou patřit i Marc Schmitz z Belgie, Martin Leyshon z Velké Británie, Mathieu Chardon z Francie, Jos Uitdehaag u Nizozemska nebo Miroslav Paller ze Slovenska. Na oficiální část programu navážou slavností večerní oslavy.

CEE na poštách

Výpis z Centrální evidence exekucí (CEE) je možné získat na 981 pobočkách České pošty. Podstatně se tak zvýšila dostupnost informací o konkrétních exekučních řízeních. Lidé mají možnost ověřit si detaily o exekucích, které jsou proti nim vedeny, nebo si ověřit solventnost osob, se kterými přicházejí do styku např. v rámci obchodních vztahů. Výpis získaný prostřednictvím pošty stojí 50 Kč za jednu stranu. „Od rozšíření dostupnosti výpisů z CEE na pobočky pošty s Czech POINTy si slibujeme, že se tato služba dostane více do povědomí lidí jako efektivní a preventivní nástroj v mnoha životních situacích. V životě se totiž může stát, že o svůj majetek či peníze přijde člověk nikoli vlastní vinou. Pokud vstoupí do právního vztahu s někým, na koho je uvalena exekuce a neví o tom, může to způsobit značné komplikace a ztráty. Předejít jim lze tím, když si ověří aktuální situaci v Centrální evidenci exekucí,“ uvedl Martin Tunkl, člen prezidia Exekutorské komory ČR. Výpis z centrální evidence exekucí je možné také získat prostřednictvím webových stránek www.ceecr.cz, které provozuje Exekutorská komora ČR nebo poboček Exekutorské komory v Praze a Brně.

Počty exekutorských koncipientů klesají

Nejistota, která dopadla na exekutorské úřady v návaznosti na záměr ministra spravedlnosti snížit tarif o třetinu, se odráží i v početních stavech exekutorských koncipientů. Počet koncipientů bylo vždy možné považovat za citlivý lakmusový papírek změn v prostředí nuceného výkonu rozhodnutí. Při očekávání většího nápadu exekucí se jejich stavy rozšiřovaly, stejně jako v očekávání nárůstu agendy převzaté soudními exekutory od soudů. Se zhoršující se ekonomickou situací, související především s rostoucí ochranou dlužníků, jejich počet klesá. V letošním roce nastal historicky největší propad početního stavu exekutorských koncipientů. Soudní exekutoři jsou nuceni připravovat se (bez ohledu na konečný výsledek připomínkového řízení) na horší ekonomickou situaci a v mnoha případech i na ukončení výkonu exekutorského úřadu. Z úřední činnosti Komory se zatím jeví jako pravděpodobnější vize ukončení činnosti řady exekutorů, protože od začátku roku již 11 soudních exekutorů ukončilo výkon úřadu, nebo požádalo o jeho ukončení. Stav exekutorských koncipientů k září roku 2016 vykazuje cca 25% pokles oproti letům předcházejícím.

ABSTRACTS

JUDr. Lukáš Jícha

Remuneration comparison of judicial officers and bankruptcy administrators

In this comparison of the remuneration of judicial officers and bankruptcy administrators the author focuses on the basic differences between these two professions and the state's attitude towards each of them. The author gets to a conclusion that it is unacceptable to preserve the current discrepancies and that it is necessary to set equal rewarding for the same service.

Mgr. František Janda

The concurrence of the law enforcement proceedings and the criminal confiscation of an immovable property

This article analyzes the legislation regarding the concurrence of the law enforcement proceedings and criminal law instruments enabling the confiscation of property. The article analyzes the seizure of assets in a criminal procedure and its impacts on a pending law enforcement proceedings regarding the status of a creditor and a victim. The author deals with the criminal sanctions and the protective measures aimed against the property of a debtor and their effects on the creditors' rights.

Mgr. Michael Střelec

Debt offsetting within an enforcement proceedings

The purpose of this article is to evaluate current legislation of debt offsetting according to § 1982 and following of Act No. 89/2012 Coll., Civil Code, and to compare it with the previous § 580 and following of Act No. 40/1964 Coll., Civil Code, and § 358 and following of Act No. 513/1991 Coll., Commercial Code. The article also evaluates the relevant impacts on the enforcement proceedings. The abovementioned results in the description of changes between the old and the new legislation and their effects in the enforcement proceedings in situations when the judicial officer receives a party's proposal on the debt offset.

Mgr. Jana Neuhäuserová

The conflict of insolvency and execution

The author focuses on the Supreme Court ruling No. 21 Cdo 3182/2014 which stated that the § 5 (a) and (b) of the Insolvency Act and the § 46 par. 7 of the Code of Execution are in conflict. According to the author the Supreme Court by this decision breached the judicial officers' right to a fair trial (article 36 par. 1 of the Charter of Fundamental Rights and Freedoms). This breakthrough lies in constituting a judicial officer in the role of a common creditor in insolvency proceedings without taking into account the specifics of his profession, activities and costs.

Mgr. Petr Hloch

Eviction without a housing compensation

The expertise is aimed at the eviction without a housing compensation. By the abovementioned method of execution the judicial officer enforces an enforcement order that usually orders the obliged party to fulfill a non-cash duty (clearing of apartment) along with a cash revenue (court proceedings costs). Therefore this enforcement method combines the elements of cash and non-cash fulfillment.

Mgr. Lenka Ochmannová, LL.M.

The cross-border enforcement of maintenance obligation

The article deals with the possibility to authorize an enforcement of judicial decisions that fall within the reach of the Council Regulation (EC) No 4/2009 of 18 December 2008 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and cooperation in matters relating to maintenance obligations. There are two types of decisions according to this regulation. First type are decisions ruled in any EU member state that is also a signatory to the Hague Protocol. The other type of decisions is recognized by being ruled by the EU member state that is not a signatory to the Hague Protocol.

CONTENT

- INTERVIEW**   **6** The amendment of Regulation is an example of quandary and an absence of conceptual thinking
Interview with JUDr. Josef Baxa, president of the Supreme Administrative Court
- INTRO**   **9** Remuneration comparison of judicial officers and bankruptcy administrators
JUDr. Lukáš Jícha
- ARTICLES**   **15** The concurrence of the law enforcement proceedings and the criminal confiscation of an immovable property
Mgr. František Janda
- Debt offset in an enforcement proceedings
Mgr. Michael Střelec
- The conflict of insolvency and execution
Mgr. Jana Neuhäuserová
- Eviction without a housing compensation
Mgr. Petr Hloch

FOREIGN ARTICLES

JURISPRUDENCE

NEWS FROM THE CHAMBER

The cross-border enforcement of maintenance obligation in EU
Mgr. Lenka Ochmannová, LL.M.

38 New Code of Civil procedure and its impact on the law enforcement proceedings
JUDr. Patricius Baďura

42 From the Constitutional Court decisions
Section prepared by Mgr. Ing. Lucie Mikmeková

Court rulings on executions
Section prepared by Mgr. David Hozman

50 Professional profiles of new judicial officers
Mgr. David Bolom, Mgr. Pavel Preus, Mgr. Jan Škarpa

Recent Events
Section prepared by Mgr. Petr Prokop Ustohal

Photography on the title-page:
David Surovec

Komorní listy

dvacáté osmé číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘIJMENÍ J. Název článku. Komorní listy, 03/2016. Praha: Exekutorská komora ČR, 2016. s. xx. MK ČR E 19153.

redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská republika)
Mgr. Petra Báčová
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
Mgr. David Hozman
JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská republika)
Mgr. František Korbek, Ph.D.
JUDr. Milan Makarius
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Mgr. Pavel Tintěra

redakce

Silvie Kratochvílová

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy
Na Pankráci 1062/58
140 00 Praha 4

kontakt

tel.: + 420 210 311 000
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Libor Vaculík

sazba a tisk

NICOS s. r. o., České Budějovice

zdarma
náklad 800 ks
vychází čtvrtletně
datum vydání 15. 9. 2016

MK ČR E 19153
registrace Ministerstva kultury ČR
ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on-line)

Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

**Komorní listy
produkuje, vydává a distribuuje
Exekutorská komora České republiky**

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ uvádějí

12. ROČNÍK

PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

právník roku 2016

Záštitu nad soutěží převzali jako tradičně
předseda vlády ČR
a ministr spravedlnosti ČR.

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoliv právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právnická síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 25. 5. 2016 do 31. 10. 2016.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2016 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách. Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem 3. února 2017 v Praze. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2016.

Stálé kategorie:

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Finanční právo
- Právo duševního vlastnictví
- Pracovní právo
- Rodinné právo
- Lidská práva a právo ústavní

Stálé kategorie se zvláštními kritérii:

- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Ocenění PRO BONO
- Právnická síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos českému právu)

Partneři soutěže:

Soudcovská unie ČR, Notářská komora ČR, Exekutorská komora ČR, Unie státních zástupců ČR, Unie podnikových právníků ČR a Jednota českých právníků

Mercedes-Benz

15 let
Exekutorská
komora ČR

Zajišťujeme vykonatelnost práva

Exekutorská komora
České republiky

---

www.ekcr.cz